

Nr 206.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till socialstyrelsen m. m.; given Stockholms slott den 25 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Lübeck.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Lübeck:

Det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen är i riksstaten för budgetåret 1928/1929 uppfört med 317,400 kronor, och det extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet är i samma stat upptaget till 147,300 kronor.

Vid anmälan den 4 januari 1929 till årets statsverksproposition av frågan om behovet av medel under femte huvudtiteln till ifrågavarande ändamål under budgetåret 1929/1930 meddelade jag, att 1926 års besparingssakkunniga under senare tid varit sysselsatta bland annat med granskning av

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 171 häft. (Nr 206.) 582 29 1

socialstyrelsens organisation såsom förberedelse till förslag rörande besparingar och förenklingar inom nämnda ämbetsverk. Jag anförde vidare, att de sakkunniga ännu icke avgivit betänkande i ämnet men att dylikt betänkande enligt vad jag inhämtat komme att avlämnas inom sådan tid, att det samma syntes kunna föranleda förslag till 1929 års riksdag i form av särskild proposition. I avbidan därpå syntes i riksstatsförslaget beträffande nästa budgetår förevarande två anslag böra upptagas med provisoriska belopp, förslagsvis med samma belopp som för innevarande budgetår.

I anslutning till det sålunda anförda gjorde jag under punkten 2, respektive punkten 3 av femte huvudtiteln hemställa att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, det ordinarie anslaget till socialstyrelsens verksamhet måtte i riksstaten beräknas till 317,400 kronor samt att till socialstyrelsens verksamhet måtte beräknas ett extra anslag av 147,300 kronor. Denna hemställan bifölls av Kungl. Maj:t.

Den 30 januari 1929 hava nu 1926 års sakkunniga efter verkställd utredning framlagt betänkande angående förenklingar och besparingar inom socialstyrelsen. Sedan styrelsen avgivit ett den 16 februari 1929 dagtecknat utlåtande över nämnda betänkande, anhåller jag att här få upptaga förevarande anslagsfrågor till närmare prövning.

Socialstyrelsens arbetsuppgifter och nuvarande organisation.

Inledningsvis vill jag då erinra, att socialstyrelsen jämlikt den för styrelsen gällande instruktionen av den 30 juni 1920 (Sv. förf. saml. nr 544) med däri sedermera vidtagna ändringar (1921 nr 769 och 1925 nr 233) har till uppgift att i enlighet med instruktionen och i övrigt gällande föreskrifter samt i den mån instruktioner för andra ämbetsverk ej annat föranleda handlägga ärenden av social natur, nämligen angående

arbetsmarknaden, såsom arbetsmarknadens läge; arbetsförmedling, arbetslön, arbetslöshet; utländsk arbetskrafts användande inom landet;

förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare, såsom arbetsavtal; kollektivavtal; arbetstvister; medling och skiljedom i arbetstvister;

arbetarskydd, såsom skydd mot olycksfall och ohälsa i arbete; minderårigas och kvinnors användande i arbete; vilotid; arbetstidens längd och fördelning; hemindustriellt arbete;

åtgärder för social förtänksamhet, såsom sjukkasseväsen och annan socialförsäkring; samt

andra frågor av väsentligen social innebörd, såsom nykterhetsverksamhet och alkoholistvård; föreningsväsen; bostadsväsen; levnadskostnader, utvandring och tillsyn å utvandrare.

Styrelsen har vidare att med uppmärksamhet följa företeelserna på de områden, som äro föremål för dess verksamhet, såväl inom landet som, så långt möjligt, i utlandet samt, efter omständigheterna, vidtaga eller hos Kungl. Maj:t föreslå de åtgärder, vilka styrelsen i anledning av sådana företeelser finner påkallade.

Vidare åligger det styrelsen att, enligt vad redan är eller framdeles kan bli föreskrivet, dels insamla och bearbeta uppgifter samt verkställa statis-

tiska och andra utredningar rörande såväl arbetarförhållanden inom olika verksamhetsområden som övriga till styrelsens ämbetsbefattning hörande frågor, dels utarbeta redogörelser för viktigare lagstiftnings- och förvaltningsåtgärder samt andra företeelser på det sociala området i utlandet, dels ock för offentliggörande i erforderlig omfattning av nämnda utredningar och redogörelser utgiva periodiska och andra publikationer. Styrelsen har också att tillhandagå offentliga myndigheter med de upplysningar och det biträde, som av dem äskas och ligga inom området för styrelsens verksamhet, samt att i övrigt, där så lämpligen kan ske, lämna de meddelanden i sociala spörsmål, som från in- eller utlandet begäras.

Socialstyrelsen är yrkesinspektionens chefsmyndighet, tillsynsmyndighet över sjukkasseväsendet samt uppsiktsmyndighet över alkoholistvården. Styrelsen utövar även inseende över arbetsförmedlingsanstalterna samt över statens förlikningsmän för medling i arbetstvister.

Beträffande *socialstyrelsens nuvarande organisation* ber jag att här få lämna följande redogörelse.

Socialstyrelsen utgöres av en generaldirektör och chef samt såsom ledamöter sex byråchefer, av vilka en å extra stat. Byråcheferna förestå var sin byrå. Byråerna äro: *byrån för sociala frågor i allmänhet* (första byrån), *byrån för arbetarskyddsärenden* (andra byrån), *byrån för sjukkasseväsendet m. m.* (tredje byrån), *byrån för allmän socialstatistik m. m.* (fjärde byrån), *byrån för socialstatistiska specialundersökningar* (femte byrån) samt *byrån för lag- och administrativa ärenden* (sjätte byrån).

Den å extra stat uppförda byråchefen förestår femte byrån.

En av byråcheferna förordnas att i generaldirektörens frånvaro tjänstgöra såsom generaldirektörens ställföreträdare. För närvarande innehaves detta uppdrag av chefen för fjärde byrån.

Vid behandling av vissa frågor förstärkes styrelsen med två *socialfullmäktige*, av vilka en skall vara representant för arbetsgivare och en representant för arbetare. Socialfullmäktige skola för meddelande av upplysningar och råd samt deltagande i överläggning kallas att närvara vid föredragning inom socialstyrelsen av ärenden, som avse styrelsens organisation och äro av större betydelse, ävensom av frågor av synnerlig vikt eller större principiell innebörd inom någon av ärendesgrupperna arbetsmarknaden, förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare eller arbetarskydd. Fullmäktige kunna ock kallas att närvara vid föredragning av annat ärende, vars avgörande generaldirektören anser böra ske i fullmäktiges närvaro.

Socialstyrelsen äger att i tekniska hygieniska och sociala frågor, däri erforderlig sakkunskap icke är företrädd inom styrelsen, anlita biträde av *sakkunniga*. Styrelsen äger även att, då sådant för visst ändamål finnes nödigt, kalla styrelsen underlydande eller under dess inseende stående tjänstinnehavare till överläggning.

Vid socialstyrelsens sida finnes ett av arbetsgivare, arbetare och andra på olika områden av styrelsens verksamhet sakkunniga personer sammansatt *socialt råd* med uppgift att avgiva yttranden och förslag i till dess prövning hän-

skjutna ärenden ävensom att i övrigt tillhandagå styrelsen med upplysningar och praktiska uppslag. Styrelsen äger anmoda ledamot av rådet att inom styrelsen deltaga i utredningen och behandlingen av ärende, vari han besitter särskild sakkunskap.

Vid föredragning och avgörande inom socialstyrelsen av viktigare fråga, tillhörande någon av ärendesgrupperna arbetsmarknaden, förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare eller arbetarskydd, äger *representant för kommerskollegium* närvara och deltaga i överläggningen. Motsvarande representationsrätt tillkommer *försäkringsinspektionen*, då inom socialstyrelsen föredrages och avgöres försäkringsteknisk fråga av större vikt eller principiell innebörd rörande sjukkasseväsendet eller annan socialförsäkring. Jämväl i andra fall må vid handläggning och avgörande i socialstyrelsen av ärende, som kan anses beröra annat centralt ämbetsverks ämbetsområde, detta ämbetsverk, efter överenskommelse mellan verkens chefer, vara representerat.

Ärendenas föredragning i styrelsen verkställs i allmänhet av vederbörande byråchef. Generaldirektören äger dock att, då så finnes lämpligt och bestämmelser därom icke redan i arbetsordning eller eljest äro meddelade, förordna annan styrelsens tjänsteman att i ledamots ställe föredraga visst ärende eller viss grupp av ärenden. Sådan föredragning bör dock ske i närvaro av vederbörande ledamot, där icke denne för särskilt fall erhåller befrielse därifrån. Då annan tjänsteman än byråchef föredrager ärende i styrelsen, ingår han, vad detta ärende beträffar, såsom ledamot i styrelsen.

Beslutanderätten i de till styrelsens handläggning hörande ärendena tillkommer enligt instruktionen *antingen* generaldirektören *eller* generaldirektören och minst två av styrelsens ledamöter (kollegial handläggning) *eller ock* vederbörande ledamot eller annan styrelsens tjänsteman.

I det stora flertalet av löpande ärenden i styrelsen tillkommer beslutanderätten generaldirektören ensam. Med iakttagande av att vid avgörande av viktigare ärende om möjligt styrelsens alla ledamöter skola vara tillstädes, skall ärende, i vilket det tillkommer generaldirektören att ensam besluta — och däri beslut icke av honom meddelas under tjänsteresa eller eljest då något ärende är så brådskande, att vederbörande ledamot icke kan tillkallas — såvitt angår vissa i instruktionen angivna grupper av ärenden handläggas i närvaro av den ledamot, vilkens ämbetsbefattning ärendet tillhör, och minst en annan ledamot samt därjämte, i förekommande fall, socialfullmäktige och representant för annat ämbetsverk. Övriga hithörande ärenden avgöras av generaldirektören i närvaro av endast den ledamot, till vilken ärendet hör; dock skall vid avgörande av ärende, som angår även annan ledamot, jämväl denne vara tillstädes. Generaldirektörens ställföreträdare skall i allmänhet närvara vid föredragning i styrelsen av viktigare ärenden tillhörande övriga ledamöter.

Beträffande ärendes avgörande i kollegial ordning stadgas i instruktionen, att vid avgivande till Kungl. Maj:t av framställningar eller utlåtanden i fråga om nya lagar och författningar eller förklarande, ändring eller upphävande av redan gällande, så ock vid handläggning av frågor angående

påföljd av fel eller försummelse i tjänsten skola generaldirektören, generaldirektörens ställföreträdare, såvitt sådant låter sig göra, chefen för den byrå, till vilken ärendet hör, samt ytterligare minst en byråchef vara närvarande samt deltaga i styrelsens överläggning och beslut, varvid skall iakttagas, att chefen för byrån för lag- och administrativa ärenden alltid skall vara en av de i ärendet deltagande byråcheferna. Generaldirektören må ock bestämma, att annat särskilt ärende skall handläggas i här avsedd ordning. Ärendet föredrages av den ledamot, till vilkens ämbetsbefattning detsamma hör, samt avgöres efter omröstning mellan de i beslutet deltagande, därvid såsom styrelsens beslut skall gälla den mening, varom flertalet förenar sig, eller vid lika röstetal den mening, som biträdes av generaldirektören.

I ärenden av den beskaffenhet, att de icke skäligen böra i varje fall underställas styrelsens prövning — särskilt vissa ärenden, som avse fullgörandet av socialstyrelsens tillkommande inspektionsmyndighet och publikationsverksamhet — må enligt instruktionen vederbörande ledamöter var och en inom sitt verksamhetsområde utan föregående föredragning i styrelsen äga besluta. I särskilda fall må ock avgörandet av sådant ärende kunna överlämnas åt sekreterare, förste aktuarie eller annan tjänsteman. Närmare bestämmelser om de ärenden, vilka må behandlas i nu nämnd ordning, skola, där icke föreskrift därom är i annan väg meddelad, träffas i arbetsordning eller eljest av styrelsen. Anmälan om dylika bestämmelsers meddelande skall ske hos Kungl. Maj:t.

Innan besparingssakkunniga i sitt betänkande framlagt förslag beträffande förenklingar och besparingar i avseende å socialstyrelsens organisation, hava *de sakkunniga* framhållit vissa allmänna synpunkter, vilka legat till grund för deras förslag. Sålunda hava de sakkunniga yttrat sig angående området för socialstyrelsens ämbetsverksamhet och därvid till en början anfört följande.

Besparings-
sakkunnigas
förslag.

Allmänna
frågor.

Området för
socialstyrel-
sens ämbets-
verksamhet.

Redan den i socialstyrelsens instruktion gjorda uppräknigen av de huvudsakliga ärendesgrupper, som fölle inom socialstyrelsens ämbetsbefattning, gåve vid handen, att styrelsens verksamhetsområde vore mycket vidsträckt samt att dess arbetsuppgifter vore av ganska heterogen natur. De stegrade anspråken på ingripanden i skilda hänseenden från statens sida i socialt syfte bidroge även såväl att inom det nuvarande förvaltningsområdets ram öka arbetsbelastningen som ock att tillföra styrelsen nya ämbetsuppgifter. Sveriges deltagande i det internationella socialpolitiska samarbetet hade jämväl, enligt vad för de sakkunniga framhållits, påverkat socialstyrelsens arbetsböda. Därvid vore dock att märka, att genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 juli 1927 för samarbetet med internationella arbetsbyrån i Genève tillsatts en särskild delegation, i vilken socialstyrelsens chef samt byråchefen å socialstyrelsens sjätte byrå inginge såsom ordförande, respektive vice ordförande och verkställande ledamot. Härigenom hade hithörande arbetsuppgifter åtminstone till en del avlyfts från styrelsens direkta handläggning.

Frågor om ändring i området för socialstyrelsens ämbetsbefattning hade vid flera olika tillfällen varit föremål för offentlig diskussion. De sakkunniga erinrade i sådant hänseende, att fråga om förläggning till socialstyrelsen av fattigvårdsärendena — vilka nu jämte barnavårdsärenden handläggas å en

särskild byrå inom socialdepartementet — i olika sammanhang varit under övervägande. Vidare hade 1923 års besparingskommitté (den s. k. statens besparingskommitté) i sitt den 19 februari 1925 avgivna betänkande angående socialförsäkringens organisation föreslagit, att sjukkasseväsendet skulle överflyttas till pensionsstyrelsen samt att yrkesinspektionen skulle inordnas under det av kommittén tänkta riks-försäkringsverket. 1926 års arbetslöshets-sakkunniga hade i sitt den 25 april 1928 avgivna betänkande föreslagit, att till socialstyrelsen skulle förläggas den centrala ledningen av såväl arbetslöshetsförsäkringen som de s. k. reserverbetena. Samtidigt hade nämnda sakkunniga uttalat sig för bortflyttande från socialstyrelsen av sjuk-kasseväsendet och yrkesinspektionen och hade därvid anför, att för yrkes-inspektionen en naturlig anknytning till riks-försäkringsanstalten erbjöde sig, medan för sjukkassebyråns vidkommande pensionsstyrelsen väl närmast syntes böra komma i fråga. Enligt berörda sakkunnigas organisationsförslag skulle socialstyrelsen därefter bestå av följande byråer, nämligen *första byrån*: arbetsmarknaden m. m.; *andra byrån*: arbetsförmedling och arbetslöshets-försäkring; *tredje byrån*: reserverbeten; samt *fjärde, femte* och *sjätte byråerna* med nuvarande verksamhetsområden.

I detta sammanhang erinrade ock de sakkunniga, att socialstyrelsen i sitt den 2 november 1925 avgivna betänkande med förslag till reviderad lag om arbetarskydd hemställt, att handläggningen av ärenden rörande arbetstids-lagens tillämpning måtte överflyttas från arbetsrådet till yrkesinspektionens chefsmyndighet, vilken myndighet för närvarande vore socialstyrelsen.

Slutligen erinrade de sakkunniga, att vid åtskilliga tillfällen påyrkats förläggande till socialstyrelsen såsom yrkesinspektionens chefsmyndighet antingen av ledningen av fartygsinspektionen i dess helhet eller ock av handläggningen av sådana fartygsinspektionen rörande frågor, som helt eller delvis avsåge arbetarskydd. Rörande detta spörsmål hade de sakkunniga närmare yttrat sig i ett den 15 december 1928 dagtecknat utlåtande angående organisationen av fartygsinspektionens centrala ledning. De sakkunniga hade därvid föreslagit, att vissa närmare angivna fartygsinspektionsärenden skulle handläggas av kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt.

Bortsett från sistberörda spörsmål hava de sakkunniga vid sin behandling av socialstyrelsens organisation icke ingått på de sålunda väckta frågorna rörande ändring i olika riktningar av området för socialstyrelsens ämbetsverksamhet utan vid sin granskning av organisationen och arbetet i styrelsen utgått från nu gällande förhållanden i förevarande hänseende. Man syntes emellertid enligt de sakkunniga vid bedömande av frågor rörande socialstyrelsens organisation böra räkna med möjligheten av att den nuvarande avgränsningen av socialstyrelsens förvaltningsområde komme att inom en ganska nära liggande framtid underkastas mer eller mindre genomgripande förändringar. Men även inom den nuvarande ramen för styrelsens förvaltning syntes åtminstone beträffande vissa av de till styrelsen hörande förvaltningsgrenarna gälla, att arbetsuppgifternas omfång direkt påverkades av växlingar i det sociala arbetets utveckling.

Under angivna omständigheter vore det enligt de sakkunnigas mening knappast möjligt att nu för någon längre framtid fixera socialstyrelsens organisation. Detta förhållande manade onekligen till iakttagande av försiktighet vid uppförande å ordinarie stat av personal å styrelsens olika avdelningar. De sakkunniga hava i detta sammanhang framhallit, att en mycket

betydande del av organisationen för närvarande vore ställd utom den ordinarie staten.

Någon mera genomgripande begränsning av personalkostnaderna inom förevarande gren av statsförvaltningen lärer, anför de sakkunniga vidare, icke kunna genomföras utan att en minskning av de föreliggande förvaltningsuppgifterna kommer till stånd. De sakkunniga hade emellertid funnit frågan om möjligheten att åstadkomma några inskränkningar beträffande de statliga förvaltningsuppgifterna på förevarande område i det stora hela falla utom ramen för deras uppdrag. De sakkunniga ville dock i detta sammanhang betona, att även om det väl i allmänhet syntes möta svårigheter att genomföra någon väsentlig minskning av de statliga förvaltningsuppgifterna på det sociala området, det likväl vore nödvändigt att, därest man icke ville se administrationskostnaderna springa i höjden, iakttaga varsamhet i fråga om utökandet av dessa förvaltningsuppgifter.

Frågan i vad mån socialstyrelsens arbetsuppgifter framdeles kunna komma att ökas eller minskas är beroende av en mängd olika faktorer och kan icke i detta sammanhang komma under omprövning. Nya spörsmål om förändringar därutinnan torde för övrigt tid efter annan uppkomma. Det kan därför tydligen icke vara riktigt att med hänsyn till nu anförda omständigheter låta anstå med prövningen av föreliggande möjligheter till besparingar i styrelsens organisation. Om och när en ändring i berörda hänseende kommer till stånd, bör givetvis i samband därmed frågan om eventuell ökning eller minskning av styrelsens personalbestånd ånyo undersökas. En sådan granskning föregripes icke genom att besparingssakkunnigas betänkande nu företages till avgörande.

Departements-
chefen.

De sakkunniga hava därefter övergått till att behandla några spörsmål av mera allmän innebörd, avseende det administrativa arbetets ordnande inom socialstyrelsen, samt därvid först uppehållit sig vid frågan om diariieföring och därmed sammanhängande spörsmål.

Diariieföring
m. m.

Diariieföringen hos styrelsen har av de sakkunniga bedömts med ledning av redogörelser i ämnet, som tillställts dem från styrelsens olika byråer. Till dessa redogörelser, vilka fogats såsom bilagor till de sakkunnigas betänkande, tillåter jag mig att här hänvisa.

De sakkunniga förklara, att de kommit till den uppfattningen, att diariieföringen inom styrelsen kunde i avsevärd grad inskränkas och förenklas och att därigenom en väsentlig arbetsbesparing stode att vinna. Härom anför de sakkunniga följande.

Till en början syntes åtskilliga inkommande handlingar, vilka ej påkallade särskild åtgärd, såsom statistiska uppgifter och dylikt, liksom ock en del utgående skrivelser, t. ex. missiv med formulärblanketter, överhuvud ej behöva diariieföras eller annorledes förtecknas. Det borde ofta nog vara tillräckligt, att inkommande dylika handlingar av den tjänsteman, på vilken materialets bearbetning ankomme, direkt omhändertoges och gruppvis ordnades i fack, kartonger eller på annat lämpligt sätt. Där materialets förtecknande ansåges nödvändigt, syntes detta kunna ske genom anteckning

eller avprickning i särskilda listor. För vinnande av kontroll över att exempelvis visst statistiskt material föreläge i fullständigt skick syntes i varje fall handlingarnas införande i byråns allmänna diarium icke vara av betydelse.

I övrigt syntes en del oftare återkommande ärenden av ensartad beskaffenhet lämpligen kunna utgå ur de allmänna diarierna och, i den mån deras förtecknande ansåges behöfligt, införas i särskilda liggare eller listor.

På de olika byråerna (avdelningarna) fördes nu särskilda diarium för inkommande ärenden och för utgående expeditioner. Då i dessa diarium till väsentlig del förtecknades alldeles samma ärenden, kunde en betydande arbetsbesparing vinnas genom att det inkommande och det utgående diarium sammanfördes till ett enda, vari sålunda skulle uppföras ej blott till styrelsen inkommande ärenden utan ock sådana, som tillkommit genom styrelsens eget initiativ.

Även i fråga om förändret av föredragningslistor och protokoll förekomme i viss omfattning ett dubbelarbete, som borde genom ändrade anordningar kunna undvikas. Det förefölle de sakkunniga, som om expedition av beslut genom protokollsutdrag i socialstyrelsen tillämpades i större utsträckning än vad i de administrativa verken i allmänhet vore fallet.

De sakkunniga förklara härefter, att de med det nu sagda endast velat rikta uppmärksamheten på de till synes betydande möjligheter till arbetsbesparing, som syntes förefinnas med avseende å nu berörda grenar av det inre arbetet. Huru den avsedda förenklingen, till vilken förebilder kunde hämtas från vissa andra ämbetsverk, borde i detalj genomföras, måste givetvis bliva beroende på ämbetsverkets egen prövning.

Socialstyrelsen har i sitt över de sakkunnigas betänkande avgivna utlåtande ingått på ett bemötande av vad de sakkunniga sålunda yttrat och därvid anfört följande.

Så olikartade som de arbetsuppgifter vore, vilka åläge socialstyrelsen, vore det knappast möjligt att därstädes beträffande förändret av diarium, protokoll och dylikt tillämpa ett fullt enhetligt system. Det hade visat sig nödvändigt att med hänsyn till ärendenas olika beskaffenhet vidtaga i viss mån olika anordningar å de skilda byråerna och avdelningarna inom styrelsen. Därvid hade man dock ej alltid kunnat följa den regel, att de enklaste anordningarna vore de mest lämpliga. Erfarenheten hade givit vid handen, att det för åstadkommande av reda och överskådlighet samt även arbetsbesparing i många fall vore ändamålsenligt att på diariumföring och dylikt nedlägga mera arbete än som vid en flyktig granskning kunde synas nödvändigt. Styrelsen vore emellertid givetvis angelägen att framdeles liksom hittills söka genomföra alla de förenklingar och förbättringar i förevarande hänseende, som lämpligen kunde ifrågakomma. Någon avsevärd arbetsbesparing syntes dock knappast därmed stå att vinna.

Vad särskilt anginge de sakkunnigas förslag att helt underlåta diariumföring eller annat förtecknande av en del inkommande och utgående handlingar ansåge sig styrelsen böra framhålla, att detta förslag knappast syntes förenligt med god ordning och säkerhet i arbetet. Beträffande åter sakkunnigas förslag, att formulärblanketter, avseende statistiska uppgifter, icke vidare skulle införas i de allmänna diarierna utan endast antecknas i de för respektive undersökningar upplagda specialdiarierna, hade styrelsen, så vitt anginge fjärde och femte byråerna, ej något att erinra. Den därav föranledda arbetsbesparingen syntes emellertid sammanlagt ej kunna uppskattas till mer än cirka $\frac{1}{2}$ timmes dagligt arbete (för ett biträde).

I fråga om anmärkningen rörande dubbelarbete vid förandet av föredragningslistor och protokoll samt beträffande expedition av beslut genom protokollsutdrag vore styrelsen tveksam, huruvida, med tillbörlig hänsyn tagen till kraven på en praktisk och betryggande anordning av arbetet, några i nämnvärd mån arbetsbesparande förenklingar stode att vinna.

Till de synpunkter, vilka de sakkunniga i förevarande fråga framfört, kan jag i huvudsak ansluta mig. Den i ärendet förebragta utredningen synes nämligen giva vid handen, att diarieföringen inom styrelsen bör kunna i åtskilliga avseenden inskränkas och förenklas. Visserligen kan i en del fall en detaljerad diarieföring vara av behovet påkallad. Så lär i allmänhet vara förhållandet exempelvis beträffande av enskilda personer ingivna framställningar eller besvär. Men å andra sidan torde, utan att tillbörlig reda och säkerhet i förvaltningen äventyras, åtskilliga till styrelsen inkommande handlingar kunna förtecknas på ett mera summariskt sätt eller kunna utan diarieföring hopsamlas i för ändamålet avsedda kartonger, pärmar eller fack. Ifragasätts kan också, huruvida icke i vissa fall, där nu inom styrelsen föres såväl diarium som kortregister, man skulle kunna undvara diariet. Även andra av de sakkunniga antydda utvägar för arbetsbesparing böra föranleda närmare prövning. Några närmare direktiv i ämnet kunna givetvis icke här lämnas, utan bör det ankomma på socialstyrelsen — som redan lär hava sin uppmärksamhet riktad på denna angelägenhet — att, efter verkställd undersökning av vad som är att göra, själv vidtaga lämpliga åtgärder. Viss ledning torde styrelsen därvid kunna hämta från de anordningar, som på motsvarande område tillämpas inom vissa andra ämbetsverk och enligt uppgift där visat sig ändamålsenliga.

Departements-
chefen.

Bland socialstyrelsens ämbetsåligganden ingår jämväl utbetalning av statsbidrag till vissa ändamål. Efter erinran härom hava *de sakkunniga* meddelat, att under budgetåret 1927/1928 i statsbidrag av styrelsen utbetalats ett belopp av tillhoppa nära 4,000,000 kronor, fördelat på 1,807 poster. Ur arbetssynpunkt mest betungande syntes enligt de sakkunniga vara utbetalningen av statsbidrag åt sjukkassorna. Enligt de sakkunnigas mening borde en betydande förenkling i utbetalningsgöromålen kunna vinnas genom anlitan av postgiroverörden. Härom hava de sakkunniga närmare uttalat sig på följande sätt.

Utbetalning
av statsbi-
drag.

Förfarandet vid utbetalning av statsbidrag åt sjukkassor vore för närvarande följande. Sedan ansökning om statsbidrag granskats, meddelades beslut om utanordnande av statsbidrag på föredragning från tredje byrån. Å beloppet utskreves därefter, likaledes å tredje byrån, kvitto, vilket tillställdes vederbörande sjukkassa. Sedan detta kvitto av sjukkassan återstälts, granskats å tredje byrån — särskilt i avseende därå, att detsamma under-tecknats av behörig person — och godkänts, betalades beloppet medelst postanvisning eller postremissväxel genom socialstyrelsens å sjätte byrån anställda kassör.

Därest i stället statsbidragen utbetalades över postgirot, kunde proceduren enligt de sakkunnigas tanke gestalta sig ungefärligen sålunda. Såsom villkor för åtnjutande av statsbidrag skulle stadgas skyldighet för sjukkassa att öppna postgirokonto (utan erläggande av s. k. grundbelopp, för närvarande

5 kronor). Förfarandet förutsatte givetvis likaledes, att socialstyrelsen innehade postgirokonto. Efter utanordnande av statsbidragsbelopp — därvid, liksom för närvarande plägade ske, ett större antal statsbidragsansökningar i regel borde sammanföras till varje föredragning — skulle från socialstyrelsen till postgirokontoret överlämnas i två exemplar en förteckning (å blankett, som torde kunna tillhandahållas genom postgirokontoret), innefattande uppgift om sjukkassas namn, numret å dess postgirokonto samt beloppet av det beviljade statsbidraget. Förteckningen skulle vara nedsummerad. Blanketten skulle vidare upptaga en hemställan av socialstyrelsen, att från dess konto måtte till de angivna sjukkassornas konton gireras de i förteckningen upptagna beloppen. Efter verkställt uppdrag skulle postgirokontoret hava att till socialstyrelsen återställa det ena exemplaret av förteckningen, försett med attest, att uppdraget fullgjorts. Samtidigt erhöles socialstyrelsen ett kontoutdrag, utvisande ställningen för dess postgirokonto efter det att transaktionen verkställdes.

Det nu skildrade förfarandet skulle tydligen medföra förenkling i arbetet. Utskrivandet, utsändandet och granskningen av de särskilda kvittona i socialstyrelsen skulle bortfalla. Detta måste för tredje byråns del innebära en avsevärd arbetsbesparing, då sjukkassornas — och följaktligen även kvittonas — antal uppginge till mellan 1,200 och 1,300. Även för kassören skulle en betydande lättnad i arbetet komma att uppstå, då arbetet med utskrivande och avsändande av postanvisningar eller inköp och översändande av postremissväxlar helt bortföll. Dessutom skulle en besparing i kostnader för papper, kuvert och porto uppstå såväl för socialstyrelsen som för sjukkassorna. Såsom en indirekt vinst av det föreslagna förfarandet kunde även framhållas, att säkerhet vunnes för att statsbidragsbeloppet omedelbart toges till uppbörd inom vederbörande kassa, liksom även medelskontrollen i övrigt inom kassorna med tillhjälp av postgirot syntes i många fall kunna göras effektivare.

De sakkunniga hava härefter anmärkt, att för socialstyrelsens del den eftersträfvade arbetsbesparingen tydligen kunde vinnas, även om sjukkassorna icke ålades att öppna postgirokonto, enär från socialstyrelsens sida proceduren endast förutsatte, att styrelsen själv innehade postgirokonto. En verklig förenkling i betalningsförfarandet skulle emellertid först uppkomma, om anlitan av postgiorörelsen även från kassornas sida bleve obligatoriskt, så att själva betalningstransaktionen kunde försiggå medelst girering. De sakkunniga hava därför utgått ifrån att, även om det icke vore möjligt att redan från och med nästkommande budgetår stadga anlitan av postgiro såsom villkor för statsbidrag åt sjukkassa, en dylik ordning så snart ske kunde borde genomföras. För socialstyrelsens del däremot syntes den ifrågasatta omläggningen kunna vidtagas från och med den 1 juli 1929.

Med anledning av de sakkunnigas sålunda framställda förslag har *socialstyrelsen* anfört bland annat följande.

Det syntes icke kunna bestridas, att postgiorörelsens anlitan i många fall kunde medföra fördelar. Så hade t. ex. visat sig vara förhållandet vid uppbörden av stämpelavgifter, för vilket ändamål styrelsens kassör hade eget postgirokonto. Styrelsen hade även tagit i noggrant övervägande, huruvida icke, på sätt de sakkunniga föreslagit, postgirot lämpligen kunde anlitas för utbetalning av statsbidrag åt sjukkassor. Däremot hade emellertid yppat sig vissa betänkligheter såväl med avseende å värdet ur besparingssynpunkt som ock ur andra synpunkter.

Övergivandet av det nuvarande systemet för utbetalning skulle medföra, att postverket finge övertaga kontrollen å statsbidragens utbetalande till rätt person. Denna kontroll utövades för närvarande av socialstyrelsen, som till följd av sin ämbetsverksamhet hade kännedom om sjukkassornas behöriga firmatecknare.

Beträffande besparingssynpunkten kunde anmärkas, att den föreslagna anordningen otvivelaktigt komme att öka arbetsbördan å vederbörande byrå i generalpoststyrelsen, medan det vore tveksamt, om motsvarande minskning av socialstyrelsens arbetsbörda kunde förväntas. Det kunde sålunda ifrågasättas, om staten, såsom helhet betraktad, komme att göra någon besparing. Socialstyrelsen bleve nämligen väl fortfarande pliktig att lämna vederbörande sjukkassa skriftlig underrättelse om att ämbetsverket beviljat statsbidrag å visst belopp, då postverkets meddelande om verkställd girering (kontoutdrag) ej gärna kunde ersätta sådant meddelande. För socialstyrelsens kassör syntes det ej medföra större arbete att anskaffa och tillsända vederbörande sjuk-kassor å riksbanken dragna postremissväxlar än att dels tillhandahålla postgirot för utbetalningar erforderliga medel och dels antingen upprätta och till postgirokontoret överlämna de i sakkunnigbetänkandet omnämnda förteckningarna med anhållan om girering eller utskriva och expediera nödigt antal postgirokort.

Ifråga om det av sakkunniga föreslagna villkoret för sjukkassorna att öppna postgirokonton kunde framhållas, att detta för det stora flertalet av dem knappast skulle komma till avsevärd användning. Inbetalning av avgifter och utbetalning av sjukhjälp syntes nämligen av praktiska skäl böra antecknas i medlemsböckerna. Användningen av postgirot skulle sålunda antagligen komma att väsentligen begränsas för de lokala sjukkassorna till mottagandet av statsbidraget och för rikssjukkassorna, till dels enahanda transaktion, dels ock överförande av penningmedel mellan centralstyrelsen och respektive lokalavdelningar.

Med hänsyn till nu anförda betänkligheter och då frågan om postgiro-rörelsens anlitage för utbetalning av statsmedel syntes vara av betydelse jämväl för andra förvaltningsgrenar, har styrelsen ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke, innan den av de sakkunniga påyrkade förändringen vidtoges, nämnda fråga borde underkastas en närmare, allsidig utredning. I samband därmed kunde möjligen även de sakkunnigas förslag om åläggande för sjuk-kassorna att öppna postgirokonton upptagas till granskning.

Frågan om ämbetsverkens anlitage av postgiro-rörelsen har redan tidigare i annat sammanhang framförts av de sakkunniga. Sålunda uttalade de sakkunniga i ett den 5 november 1927 dagtecknat betänkande angående besparingar och förenklingar i avseende å statskontoret, att statliga myndigheter och då närmast statskontoret borde öppna postgirokonton och använda sig av postgiro-rörelsen i all den utsträckning, som lämpligen kunde ske.

I anledning härav anförde statskontoret i ett över betänkandet den 17 november 1927 avgivet utlåtande bland annat, att det möjligen kunde vara anledning att upptaga till övervägande, huruvida statsmyndigheter borde övergå till att beträffande sådana utbetalningar, som skedde medelst postavisning, i stället anlita postgiro-rörelsen. Emellertid borde enligt statskontorets uppfattning denna fråga icke lämpligen upptagas till prövning enbart för nämnda ämbetsverks vidkommande.

Vid anmälan i 1928 års statsverksproposition av frågan om anslag till statskontoret för budgetåret 1928/1929 (sjunde huvudtiteln, punkt 3) anförde föredragande departementschefen i detta ämne, att han i likhet med statskontoret funne spörsmålet om en utsträckt användning av postgiroörelsen för ämbetsverkens vidkommande icke då böra upptagas till prövning enbart i vad frågan gällde statskontoret, utan syntes åt en undersökning i ämnet böra givas en mera allmän omfattning. Frågan härom var emellertid departementschefen icke beredd att i berörda sammanhang upptaga.

Spörsmålet om allmänna regler beträffande ämbetsverkens anlitande av postgiroörelsen är för närvarande under övervägande inom finansdepartementet. Vid sådant förhållande är det tydligen icke lämpligt att nu för socialstyrelsens del föreslå vidtagande av några särskilda åtgärder i ämnet. Emellertid vill jag framhålla, att ganska starka skäl synas mig tala för en förenkling av det utbetalningssystem, vilket nu tillämpas inom socialstyrelsen. En sådan förenkling skulle för styrelsens del otvivelaktigt vinnas genom anlitande av postgiro. Beträffande frågan om kontrollen över utbetalningarna enligt det föreslagna systemet vill jag även påpeka, att denna kontroll givetvis komme att så till vida åvila postverket, att detta verk — liksom i fråga om andra värdeförsändelser vilka befordras per post — bleve ansvarigt för att avsända belopp utlämnades till rätt adressat, i detta fall behörig firmateknare.

Med hänsyn till de fördelar, som enligt mitt förmenande ur olika synpunkter skulle vara förenade med ett anlitande av postgirot för ifrågavarande ändamål, synas mig möjligheterna för speciellt socialstyrelsen att genomföra en dylik anordning böra ytterligare övervägas i samband med den allmänna utredningen i ämnet. Intill dess sådan prövning skett, synes anledning icke heller föreligga att särskilt i fråga om sjukkassorna införa skyldighet att anlita postgiro.

Överlämnande till ledamot eller annan tjänsteman av beslutanderätten i vissa fall.

De sakkunniga hava vidare upptagit till behandling spörsmålet om överlämnande i vissa fall av beslutanderätten till ledamot eller annan tjänsteman i styrelsen. Efter erinran om instruktionens förut antydda stadgande i nämnda hänseende (§ 18 mom. 1) hava de sakkunniga härom gjort följande uttalande.

Den möjlighet, som genom detta stadgande lämnats styrelsen att decentralisera beslutanderätten till vederbörande byråchef eller annan tjänsteman, hade, enligt vad de sakkunniga inhämtat, av styrelsen lämnats obegagnad. Bortsett från de ärenden, som handlades kollegialt, avgjordes alla i styrelsen förekommande ärenden formellt av generaldirektören (eller, om han vore förhindrad, av hans ställföreträdare). Med den mängd ärenden, som ankomme på styrelsen, syntes det icke tänkbart, att generaldirektören skulle hinna i realiteten sätta sig in i alla de frågor, i vilkas behandling han formellt hade att delta. I verkligheten måste uppenbarligen avgörandet i ett stort antal löpande ärenden träffas av vederbörande byråchef eller annan tjänsteman, som handlagt ärendet. De sakkunniga funne det för sin del angeläget, att efter förebild av vad som skett inom vissa andra ämbetsverk — exempelvis i stor utsträckning inom kommerskollegium — beslutanderätten i ärenden av löpande beskaffenhet i så stor omfattning, som lämpligen ansåges kunna ske, även formellt överlämnades till vederbörande byråchef

eller annan tjänsteman. Med den centrala ställning inom socialförvaltningen, som ämbetsverket intoge, måste helt naturligt på verkschefens tid ställas stora anspråk även utanför det egentliga administrativa arbetet inom verket. En decentralisation av beslutanderätten i den av de sakkunniga sålunda angivna riktningen skulle uppenbarligen innebära en ej obetydlig lättnad i arbetsbördan för verkets chef och bereda honom ökade möjligheter att ägna sin tid åt de viktiga uppgifter, som i övrigt åläge honom.

I ett speciellt hänseende hade den ifrågasatta decentralisationen av beslutanderätten till byråchef eller annan tjänsteman i verket en alldeles särskild betydelse. De sakkunniga syftade därvid på frågan om handläggningen av vissa fartygsinspektionsärenden. Enligt ett av de sakkunniga i skrivelse den 15 december 1928 framlagt förslag skulle hädanefter sådana fartygsinspektionsärenden rörande frågor, som enbart eller i övervägande grad avsåge arbetarskydd, handläggas av kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt. Härvid hade de sakkunniga förutsatt, att den på socialstyrelsen ankommande beslutanderätten skulle delegeras till den på andra byrån anställda byråassistenten för sjöfartsärenden i ungefär samma utsträckning, som inom kommerskollegium avgörandet i dylika ärenden överlämnats till byråchefen å fartygsinspektionsbyrån. I det stora flertalet löpande fartygsinspektionsärenden, i vilkas avgörande socialstyrelsen komme att taga del, skulle därigenom beslutanderätten å styrelsens vägnar uppdragas åt byråassistenten. Att så skedde hade av de sakkunniga betraktats såsom en väsentlig förutsättning för ett genomförande av nyssberörda förslag rörande vissa fartygsinspektionsärendens behandling av kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt.

Frågan, vilka ärendesgrupper i övrigt borde överlämnas till avgörande av vederbörande byråchef eller annan tjänsteman, borde enligt de sakkunnigas mening alltjämt ankomma på ämbetsverkets egen prövning. De sakkunniga hade emellertid velat framhålla vikten av att det i instruktionen lämnade bemyndigandet att genomföra denna enklare form för ärendenas handläggning verkligen komme till utnyttjande. Bemyndigandet syntes för övrigt böra erhålla en något allmännare avfattning än i gällande instruktion, därvid till förebild lämpligen kunde i tillämpliga delar tagas stadgandet i instruktionen för kommerskollegium § 18 mom. 1.

De sakkunnigas förslag rörande överlämnande i vissa fall av beslutanderätten från *socialstyrelsen* till tjänsteman hos styrelsen har tillstyrkts av styrelsen, som härom yttrat bland annat följande.

Sådan delegering av beslutanderätten syntes kunna ifrågasättas beträffande exempelvis vissa kategorier av ärenden angående registrering av stadgar för sjukkassor och understödsföreningar, av ändringar i sådana stadgar, beviljande av statsbidrag åt sjukkassor samt utanordnande av medel till bestridande av vissa expenser.

Emellertid ville styrelsen framhålla, att den verkets ledamöter i instruktionen tillerkända befogenheten att självständigt handlägga ärenden av viss beskaffenhet redan på en del områden starkt utnyttjats. Å andra sidan ville styrelsen också betona, att styrelsens prövning av sådana ärenden, som förekomme till större antal, oftast bleve så att säga standardiserad och därmed föga tidskrävande.

I förevarande sammanhang har socialstyrelsen — i syfte att åstadkomma än ytterligare förenkling av handläggningen av ärendena inom styrelsen — ifrågasatt en annan instruktionsändring. Såsom redan berörts i det föregå-

ende, skall enligt instruktionen (§ 11) i åtskilliga ärenden — närmare angivna i § 12 — förutom styrelsens chef och vederbörande föredragande samt eventuellt chefens ställföreträdare och socialfullmäktige, deltaga minst en annan ledamot. Nämnade ärenden vore, anför styrelsen, i många fall föga betydande. Det förefölle därför onödigt, att i dem utom föredraganden även en annan ledamot skulle deltaga. Styrelsen har därför hemställt, att jämväl här berörda bestämmelser i instruktionen måtte göras till föremål för revision.

Departements-
chefen.

De sakkunnigas förslag om överlåtande i större utsträckning än för närvarande av ärendenas handläggning inom styrelsen å ledamot eller annan tjänsteman — vilket förslag i första hand skulle leda till att bereda generaldirektören och chefen för styrelsen en välbehörlig lättnad beträffande den mera mekaniska delen av hans arbetsbörda — synes värt beaktande. Avgörandet därutinnan bör dock liksom för närvarande ankomma på styrelsen själv. Jag vill i detta sammanhang särskilt erinra, att Kungl. Maj:t förut denna dag beslutat avlåta proposition (nr 161) angående anslag till kommerskollegium m. m., i vilken proposition förutsatts, att avgörandet av vissa grupper av till fartygsinspektionen hörande frågor skall enligt av de sakkunniga framställt förslag ankomma på kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt, därvid beslutanderätten för dessa ämbetsverk är avsedd att i stor utsträckning utövas av underordnade tjänstemän, för socialstyrelsens vidkommande av byråassistenten för sjöfartsärenden. Jag förutsätter nu, att i överensstämmelse med den ståndpunkt, som sålunda intagits i berörda proposition, åt nämnde byråassistent kommer att överlåtas beslutanderätten i den omfattning de sakkunniga avsett.

Ehuru ett överlåtande av beslutanderätten till viss tjänsteman kan förekomma redan med stöd av instruktionens nu gällande bestämmelser i ämnet, hava såväl de sakkunniga som socialstyrelsen ansett, att en viss utvidgning av dessa bestämmelser lämpligen bör äga rum. Häremot har jag icke något att erinra. En ytterligare instruktionsändring har föreslagits av socialstyrelsen och avser en minskning av det antal ledamöter, som nu enligt instruktionen har att deltaga i handläggningen av vissa grupper av ärenden. Även detta förslag synes mig böra genomföras. Det lärer få ankomma på socialstyrelsen att efter vederbörlig utredning till Kungl. Maj:t inkomma med detaljerat förslag till ändring av instruktionen i nu berörda hänseenden.

Tjänster
och tjänste-
män.

De sakkunniga övergå sedermera till att — byrå för byrå — närmare granska socialstyrelsens nuvarande personalbestånd och undersöka möjligheterna till indragningar och besparingar i sådant hänseende. Innan jag ingår på denna fråga, vill jag understryka, att då i det följande denna de sakkunnigas behandlingsmetod följes, detta självfallet icke är avsett utesluta möjligheten till omflyttning av såväl arbetsuppgifter och personal, i den mån så prövas lämpligt för arbetsuppgifternas fullgörande på bästa sätt.

Första byrån.

Å första byrån, byrån för sociala frågor i allmänhet, tjänstgör för närvarande följande personal.

<i>A. Ordinarie personal.</i>	Lönegrad.
1 byråchef	B 30
1 sekreterare	B 24
1 kansliskrivare	B 11
1 kanslibitråde	B 7
2 kontorsbiträden	B 4

B. Icke ordinarie personal med avlöning från socialstyrelsens anslag.

1 notarie å extra stat	B 21
1 förste amanuens med heltidstjänstgöring	18
1 » » »	17
2 e. o. kanslibiträden	7
1 e. o. kontorsbiträde	4
4 e. o. skrivbiträden	2
1 sakkunnig för ärenden rörande alkoholistvården med arvode av 3,600 kronor för år.	

De under A och B upptagna befattningshavarna åtnjuta — i likhet med samtliga tjänstemän å styrelsens övriga byråer — avlöning från socialstyrelsens ordinarie eller extra anslag.

C. Icke ordinarie personal med avlöning från andra anslag:

1 sekreterare i lönegraden B 24, med avlöning från det extra förslagsanslaget till förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.;

1 byråassistent för handläggning av arbetsförmedlings- och arbetsmarknadsfrågor i allmänhet med en lön av 6,660 kronor för år, att utgå från det extra förslagsanslaget till offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.;

1 biträdande tjänsteman hos nämnde byråassistent med ett arvode av 4,000 kronor för år, att utgå från sistnämnda anslag; samt

1 assistent för ärenden rörande nykterhetsnämnderna m. m. med ett arvode av 7,200 kronor för år. Sistnämnde befattningshavare avlönas från ett vid 1926 års riksdag beviljat reservationsanslag till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m., att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, vilket anslag var avsett att anvisas med viss del för vart och ett av budgetåren 1926/1927—1929/1930.

Beträffande sistnämnde befattningshavare hava *besparingssakkunniga* erinrat, att vid äskande år 1926 av sistberörda anslag anställningen av nyssnämnde assistent för ärenden rörande nykterhetsnämnderna m. m. karakteriserades såsom mera tillfällig ävensom att föredragande departementschefen uttalade den förhoppningen, att det efter nämnda fyraårsperiods slut icke skulle bli erforderligt att bevilja ytterligare anslag för ifrågavarande ändamål.

I fråga om kostnaderna för avlöning av de här under C upptagna befattningshavarna med undantag för sistnämnde assistent hava de sakkunniga uttalat, att det enligt deras förmenande skulle vara att föredraga, att dessa kostnader inginge i det extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet. Därigenom vunnes nämligen större överskådlighet och reda beträffande upp-

tagandet i riksstaten av avlöningsmedel till socialstyrelsens befattningshavare. För nästkommande budgetår syntes någon ändring i förevarande hänseende icke kunna komma ifråga, men de sakkunniga hade, utan att framställa något förslag i ämnet, velat fästa uppmärksamheten på önskvärdheten av att en omläggning i antydd riktning framdeles komme till stånd.

I övrigt hava de sakkunniga icke beträffande personalen å första byrån ifrågasatt någon förändring.

Departements-
chefen.

Vad angår frågan om sättet för avlöande av de under C omförmälda befattningshavarna vill jag erinra, att de i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln för budgetåret 1929/1930 begärda anslagen till förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m., till offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m. och till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. äro avsedda bland annat för avlöande av berörda befattningshavare, detta i överensstämmelse med skriftlig anmälan från de sakkunniga under hösten 1928 att deras blivande förslag rörande socialstyrelsens organisation icke komme att beröra nämnda anslag. Tillräcklig anledning att nu göra någon ändring härutinnan för nästkommande budgetår synes mig icke föreligga. Frågan i vad mån en omläggning i detta avseende bör äga rum synes emellertid böra upptagas till prövning i samband med äskande av anslag under femte huvudtiteln för budgetåret 1930/1931.

I fråga om placeringen i lönegrad av sekreteraren å första byrån kommer jag att i det följande framställa förslag. Beträffande personalen i övrigt å byrån har jag i likhet med besparingssakkunniga icke något ändringsyrkande att framställa.

Andra byrån.

Å andra byrån, arbetarskyddsbyrån, är — fränsett avdelningen för ärenden rörande bränslekontroll — personaluppsättningen för närvarande följande.

A. *Ordinarie personal.*

	Lönegrad.
1 byråchef	B 30
1 sekreterare	B 24
1 förste byråingenjör	B 24
1 byråingenjör	B 21
1 kansliskrivare	B 11
1 kanslibiträde	B 7
1 kontorsbiträde	B 4

B. *Icke ordinarie personal.*

1 byråassistent å extra stat	B 24
1 förste amanuens med halvtidstjänstgöring	17
1 » » » »	16
1 e. o. kontorsbiträde	4
1 e. o. skrivbiträde	2
1 sakkunnig i hygieniska frågor med arvode av 2,000 kronor för år.	

Beträffande denna byrå anhåller jag att först få till behandling upptaga viss fråga rörande styrelsens arbetskrafter för handläggning av sjöfartsärenden. Dessa arbetskrafter utgöras nu av nyssnämnde byråassistent och det extra ordinarie kontorsbiträdet. Tidigare var sasom biträde åt byråassistenten anställd även en nautiskt utbildad amanuens, men denna befattning indrogs den 1 juli 1923.

a) Socialstyrelsens arbetskrafter för handläggning av sjöfartsärenden.

I det föregående har antytts, att 1926 års besparings-sakkunniga i skrivelse den 15 december 1928 framlagt förslag rörande handläggningen av vissa ärenden rörande fartygsinspektionen och att Kungl. Maj:t i denna dag avgiven proposition nr 161 angående anslag för budgetåret 1929/1930 till kommerskollegium samt de under kollegium lydande myndigheter gjort framställning till riksdagen på grundval av nämnda förslag.

Berörda proposition innehåller bland annat en redogörelse för omfattningen av socialstyrelsens nuvarande medverkan vid avgörandet av vissa ärenden rörande fartygsinspektionen ävensom för det sätt, varpå styrelsen enligt förslaget skulle komma att delta i handläggningen av dessa ärenden. Av denna redogörelse, till vilken jag här tillåter mig hänvisa, framgå ock de arbetsuppgifter i fråga om sjöfartskontrollen, som hittills åvilat byråassistenten för sjöfartsärenden hos socialstyrelsen, ävensom de uppgifter i sådant hänseende, som enligt förslaget skulle tillkomma honom. Byråassistenten handbar emellertid även vissa andra göromål. Salunda har han att inom socialstyrelsen taga närmaste befattningen med den tillsyn rörande lastning och lossning av fartyg, vilken inom de olika yrkesinspektionsdistrikten utövas av vissa underinspektörer, att, då så finnes påkallat, för närmare studium av arbetsförhållandena företaga tjänsteresor till olika hamnplatser, samt att granska alla från yrkesinspektörerna inkommande anmälningar om olycksfall i stuveriarbete och med ledning av dessa utarbeta arbetarskyddsstatistiska redogörelser. Vidare deltagar byråassistenten inom socialstyrelsens första byrå såsom sakkunnig i styrelsens befattning med den offentliga sjömansförmedlingen, företager inspektionsresor till de olika sjömansförmedlingskontoren samt granskar inkommande förmedlingsrapporter och upprättar med ledning härav redogörelser för sjömansförmedlingens verksamhet. I övrigt påkallas byråassistentens deltagande i allmänhet vid beredning och handläggning å styrelsens olika byråer av ärenden rörande sjömansyrket eller närgränsande yrkesområden, varjämte hans medverkan allt som oftast påfordras vid utarbetande av sådana redogörelser rörande sjöfartsfrågor, som tillställas internationella arbetsbyrån. Den nuvarande byråassistenten har även deltagit såsom regeringsexpert vid de sammanträden med den internationella arbetskonferensen, vilka behandlat sjöfartsfrågor.

Vid upprepade tillfällen har socialstyrelsen hemställt om uppförande å ordinarie stat av byråassistenten och det för hans räkning anställda kontorsbiträdet. I skrivelse den 14 oktober 1927 förnyade styrelsen sin framställning i ämnet. Förslaget tillstyrktes i utlåtande den 4 november 1927 av allmänna civilförvaltningens lönenämnd, därvid dock två ledamöter i särskilt yttrande uttalade sig i avstyrkande riktning. Sedan besparings-sakkunniga i utlåtande den 28 november 1927 erinrat, att de sakkunniga i enlighet med givna direktiv komme att inom den närmaste tiden till undersökning upptaga bland andra ämbetsverk även socialstyrelsen, vilken undersökning syntes böra omfatta jämväl ifrågavarande gren av socialstyrelsens organisation,

förklarade sig föredragande departementschefen vid ärendets anmälan i statsrådet den 4 januari 1928 (statsverkspropositionen till 1928 års riksdag, femte huvudtiteln, sid. 7 och 8) med hänsyn till vad de sakkunniga anfört icke kunna tillstyrka, att förslaget då upptoges till prövning.

Enligt de sakkunnigas av Kungl. Maj:t godkända förslag rörande fartygsinspektionen skall fartygsinspektionsbyrån inom kommerskollegium, som hittills varit uppförd å extra stat, från och med nästa budgetår överföras å ordinarie stat. Såsom en konsekvens härav hava de sakkunniga ansett sig böra förorda, att ordinarie anställning beredes jämväl den personal, som inom socialstyrelsen erfordras för handläggning av ärenden rörande sjöfartskontrollen.

I sitt oförmälda betänkande den 15 december 1928 hava de sakkunniga vidare anfört följande.

De sakkunnigas förslag angående ändring i sättet för vissa fartygsinspektionsärendens avgörande syntes icke i några väsentliga avseenden påverka personalbehovet i socialstyrelsen. Med det samarbete, som för närvarande å fartygskontrollens område ägde rum mellan kommerskollegium och socialstyrelsen, åläge det byråassistenten redan under nuvarande förhållanden att taga del av i stort sett samtliga de ärenden, som enligt de sakkunnigas förslag skulle ankomma på gemensamt avgörande av kommerskollegium och socialstyrelsen. Någon mera avsevärd ökning av byråassistentens arbetsbörda syntes den ifrågasatta förändringen därför icke kunna anses medföra. Från socialstyrelsens sida hade emellertid vid överläggningar med de sakkunniga i denna fråga framhållits, att det ökade ansvar beträffande ärendenas avgörande, som givetvis med ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle komma att falla på byråassistenten, möjligen komme att föranleda behov av något ytterligare biträde hos honom.

Vad byråassistentens löneställning angår hava de sakkunniga anfört, att det med hänsyn till de onekligen ansvarsfyllda arbetsuppgifter, som framdeles komme att åvila denne befattningshavare, syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke befattningen borde placeras i en högre lönegrad än B 24. Enligt de sakkunnigas mening borde emellertid i varje fall någon tids erfarenhet av den nya anordningens verkningar avvaktas, innan frågan om uppflyttning i lönegrad av befattningen upptoges till prövning. De sakkunniga erinrade ock, att uppförandet å ordinarie stat i och för sig komme att medföra viss löneförbättring för ifrågavarande befattningshavare. De sakkunniga föresloge följaktligen, att befattningen såsom byråassistent nu måtte inordnas i lönegraden B 24.

Det hos byråassistenten tjänstgörande kontorsbiträdet syntes enligt de sakkunniga böra placeras i lönegraden B 4.

Vidare hava de sakkunniga föreslagit att, därest nuvarande innehavare av ifrågavarande befattningar den 1 juli 1929 tillträdde ordinarie befattning å socialstyrelsens stat, som svarade mot de av dem före sagda dag innehavda tjänsterna, i fråga om deras placering i löneklass avlöningsreglementet måtte å dem tillämpas, som om det varit gällande under hela den tid de innehaft berörda tjänster och de varit ordinarie innehavare av samma tjänster.

Beträffande den av socialstyrelsen väckta frågan om ytterligare biträde

hos byråassistenten hava de sakkunniga anfört, att det synts dem svårt att med någon säkerhet uttala sig därom, innan erfarenhet vunnits rörande den föreslagna anordningens verkningar. Med hänsyn till vad från socialstyrelsens sida i denna del anförts hava emellertid de sakkunniga för beredande av möjlighet för styrelsen att, där så befundes av behovet påkallat, ställa en amanuens till byråassistentens förfogande vid beräkning av det extra anslaget för styrelsens verksamhet upptagit ett belopp av 2.000 kronor, avsett för avlöning av en dylik amanuens.

I anledning av de sakkunnigas förslag rörande handläggningen av ärenden beträffande fartygsinspektionen avgav *socialstyrelsen* den 31 januari 1929 utlåtande, däri styrelsen anförde, att styrelsen icke ville motsätta sig förslaget genomförande.

I nämnda utlåtande har socialstyrelsen vidare kraftigt tillstyrkt överförande å ordinarie stat av de två befattningar inom styrelsen som vore avsedda för ärenden rörande fartygskontrollen, därvid styrelsen framhållit, att ifrågavarande befattningar borde göras ordinarie, oavsett om de sakkunnigas förslag rörande handläggningen av ärendena rörande fartygsinspektionen bleve genomfört eller ej.

Ifråga om byråassistentens placering i lönegrad har socialstyrelsen bland annat anfört följande.

Byråassistenten vore styrelsens ende tjänsteman med nautisk utbildning och erfarenhet. På grund härav intog han en i hög grad självständig tjänsteställning. Sålunda företrädde han regelmässigt socialstyrelsen vid handläggning inom kommerskollegium av de ärenden rörande arbetsförhållandena ombord å fartyg, vilka ansåges påkalla socialstyrelsens närvaro genom särskild representant. Vidare förtjänade framhållas, att byråassistentens arbetsuppgifter under årens lopp avsevärt utvidgats. Sålunda hade han sedan år 1915 att inom socialstyrelsen taga närmaste befattningen med tillsynen rörande lastning och lossning av fartyg. Genom lagen om arbetstiden å svenska fartyg hade därefter en ny ärendesgrupp av ganska ömtålig natur tillkommit. Sedan år 1920 hade vidare byråassistentens medverkan i stor utsträckning påkallats vid handläggning inom styrelsen av ärenden rörande platsförmedling för sjömän. Slutligen ställdes nya krav på byråassistenten även med anledning av det internationella samarbetet på arbetarskyddets område. Han hade sålunda sedan år 1920 såsom regeringsexpert deltagit i alla de internationella arbetskonferenser, där sjöfartsfrågor behandlats. Med hänsyn till nu angivna förhållanden och då någon minskning i fråga om socialstyrelsens medverkan vid fartygstillsynen icke från något håll ifrågasatts, ansåge styrelsen fullgiltiga skäl föreligga för att byråassistenten omedelbart vid befattningens överförande på ordinarie stat skulle erhålla en högre ställning i avlöningshänseende, än den han nu innehade. Ehuru goda skäl utan tvivel kunde anföras för en något högre placering, ville styrelsen dock nöja sig med att föreslå befattningens uppflyttande i 26:e lönegraden.

Med avseende å behovet av en amanuens såsom biträde åt byråassistenten har socialstyrelsen härefter anfört följande.

Det ökade ansvar beträffande ärendenas avgörande, som med ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle komma att åvila byråassistenten, komme för denne givetvis att medföra, att han måste ägna en mera ingående behandling åt hithörande ärenden, än som hittills i regel varit erforderligt. Då någon inskränkning i det byråassistenten eljest inom styrelsen

åvilande arbetet icke vore att förutse utan en ökning därutinnan snarare syntes vara att vänta, bleve det därför nödvändigt att bereda byråassistenten biträde av en, helst nautiskt utbildad amanuens. Jämväl med hänsyn till angelägenheten av att styrelsen ägde tillgång till en vikarie för byråassistenten — vilken, såsom förut anförts, för närvarande vore styrelsens ende nautiskt utbildade tjänsteman — under dennes frånvaro på grund av tjänsteresa, semester eller annan ledighet, gjorde sig behovet av amanuensbiträde starkt gällande. Tillsvidare syntes detta behov kunna tillgodoses genom anställande av en amanuens med en tjänstgöringstid motsvarande hälften av den för ordinarie tjänstemän bestämda.

Departements-
chefen.

På sätt förut omförmäls, har socialstyrelsens framställning om uppförande å styrelsens ordinarie stat av byråassistenten för sjöfartsärenden samt det till hans hjälp anställda kontorsbiträdet ansetts i avvaktan på besparingssakkunnigas förslag rörande socialstyrelsens organisation icke kunna upptagas till prövning. Berörda sakkunniga hava nu *dels* framlagt förslag angående kommerskollegii och socialstyrelsens organisation, i vad angår fartygsinspektionen, vilket förslag Kungl. Maj:t i omförmälda proposition angående anslag till kommerskollegium m. m. i huvudsak förordat, *dels ock* i anslutning till nämnda förslag tillstyrkt ett överförande till ordinarie stat av ifrågavarande befattningshavare. Med hänsyn till den i ärendet föreliggande utredningen vill även jag förorda, att ifrågavarande befattningar såsom byråassistent och kontorsbiträde nu överföras från socialstyrelsens extra till dess ordinarie stat.

Beträffande byråassistentens löneställning hava delade meningar gjort sig gällande, i det besparingssakkunniga ansett, att han åtminstone tills vidare icke borde placeras i högre lönegrad än B 24, medan socialstyrelsen förordat omedelbar uppflyttning till lönegraden B 26. För min del ansluter jag mig till sistnämnda förslag. Till stöd härför får jag särskilt framhålla den självständiga och ansvarsfulla ställning, som byråassistenten kommer att erhålla vid bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 161 framlagda förslag beträffande handläggningen av ärenden rörande fartygsinspektionen, i det han i det stora flertalet av de ärenden, vilka enligt förslaget skulle komma att avgöras av socialstyrelsen och kommerskollegium gemensamt, komme att ensam fatta beslut å socialstyrelsens vägnar.

Mot de sakkunnigas förslag att placera omförmälda kontorsbiträde i lönegraden B 4 har jag icke något att erinra.

Vad angår de sakkunnigas förslag angående placering i löneklass av byråassistenten och kontorsbiträdet vid övergången från extra till ordinarie tjänst, skall jag senare återkomma till denna fråga.

Förslaget om anställande av en amanuens såsom biträde åt byråassistenten anser jag mig kunna tillstyrka, och synes mig för avlönande av amanuensen böra tills vidare beräknas ett årligt belopp av 2,000 kronor.

b) Andra
byråns perso-
nal i övrigt,
frånsett avdel-
ningen för
bränslekon-
troll.

I fråga om andra byråns personal i övrigt — frånsett avdelningen för bränslekontroll — hava *de sakkunniga* icke föreslagit någon ändring. Beträffande befattningen såsom förste byråingenjör — vilken för närvarande är vakant — hava *de sakkunniga* emellertid anført, att de visserligen över-

vägt möjligheten att utbyta densamma mot en tjänst av lägre grad men att de med hänsyn till de kvalifikationer, som krävdes av befattningens innehavare, dock icke velat motsätta sig den nuvarande befattningens kvarstående å styrelsens stat.

Socialstyrelsen har i fråga om förste byråingenjörsbefattningen, med erinran om de många betydelsefulla arbetsuppgifter som enligt instruktionen åläge innehavaren av berörda befattning, framhållit vikten för arbetet jämväl å andra byråer av att inom styrelsen funnes tillgång till en väl kvalificerad tekniker, vilken kunde tagas i anspråk för mera krävande arbetsuppgifter på skyddsteknikens område.

Beträffande här ifrågavarande personal har jag i detta sammanhang icke att föreslå någon ändring. Vad särskilt angår befattningen såsom förste byråingenjör synes mig någon anledning till dess ersättande med lägre befattning icke föreligga. Till frågan om befattningens placering i lönegrad återkommer jag i det följande.

Departements-
chefen.

Å avdelningen för ärenden rörande bränslekontroll tjänstgör följande å extra stat anställda personal.

c) Avdel-
ningen för
bränslekon-
troll.

	Lönegrad.
1 inspektör	B 26
1 förste byråingenjör	B 24
1 byråingenjör	B 21
1 e. o. underinspektör	16
1 e. o. kontorsbiträde	4

Till en början får jag beträffande denna avdelning bringa i erinran följande.

Genom brev den 29 april 1921 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att från och med den 1 juli samma år tills vidare ej mindre anordna kontroll över bränsleförbrukningen inom av statsverket disponerade byggnader och lokaler, med undantag för dem, som disponerades av arméförvaltningen, marinförvaltningen och järnvägsstyrelsen, än även, i den mån förhållandena sådant medgäve, på särskild framställning av landsting och andra kommuner tillhandagå dem vid utövande av kontroll å bränsleförbrukningen inom dem tillhöriga inrättningar.

För handläggning av de i anledning därav på socialstyrelsens prövning ankommande ärendena anställdes i styrelsen en byråassistent (sedermera förste byråingenjör), en byråingenjör och ett kvinnligt biträde.

Genom beslut den 22 juni 1923 föreskrev sedermera Kungl. Maj:t, att ifrågavarande uppdrag skulle från och med den 1 juli 1923 omfatta jämväl dylik kontroll inom av riksdagen och dess verk använda byggnader och lokaler.

På grund av beslut vid 1927 års riksdag har från och med den 1 januari 1928 en viss utvidgning av bränslekontrollverksamheten skett i syfte bland annat att tillgodose behovet av en mera effektiv kontroll över bränsleförbrukningen vid vissa, landsting tillhörande eller av dem understödda, centraluppvärmda anläggningar. Kostnaderna för kontrollen skola i princip bestridas genom avgifter, som enligt närmare angivna grunder erläggas av de landsting, som förklarar sig vilja bliva delaktiga av kontrollen. Endast i den mån kostnaderna icke kunna bestridas genom landstingsavgifter, skola desamma gäldas av staten, vars bidrag sålunda är av endast supplerande

natur. Statsbidraget har beräknats komma att uppgå till högst 500 kronor för år räknat. Anslutna till ifrågavarande verksamhet äro för närvarande 12 landsting. Den mellan landstingen och statsverket träffade överenskommelsen rörande ifrågavarande anordning avser en period av tre kalenderår (1928—1930).

Föreskrifter rörande den sålunda utvidgade kontrollverksamheten hava lämnats genom Kungl. Maj:ts särskilda beslut den 9 juni och den 2 december 1927. Härvid har Kungl. Maj:t — med ändring av tidigare beslut den 29 april 1921 och den 22 juni 1923 — föreskrivit, att det socialstyrelsen genom sistnämnda båda beslut meddelade uppdraget skall från och med den 1 januari 1928 tills vidare till och med den 31 december 1930 *dels*, beträffande ifrågavarande av statsverket samt av riksdagen och dess verk disponerade byggnader och lokaler, i regel avse allenast sådana, i vilka centraluppvärmning finnes anordnad, *dels ock*, i fråga om landstingens inrättningar, omfatta endast av de 12 nyss avsedda landstingen ägda eller understödda, centraluppvärmda lasarett, tuberkulossjukhus, sinnesslöanstalter och dövstumskolor.

I samband med utvidgningen av verksamheten har den i socialstyrelsen för bränslekontrollen anställda personalen utökats med en inspektör i lönegraden B 26 och en underinspektör i 16:e lönegraden. Samtliga de för bränslekontrollen avsedda befattningshavarna avlönas numera från det extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet, å vilket anslag uppdebiteras de av berörda landsting erlagda avgifterna för delaktighet i kontrollen.

Besparingssakkunniga förklara nu, att de icke kunnat undgå att ställa sig något tvekande inför frågan, huruvida den nuvarande förläggningen av bränslekontrollens ledning vore den lämpligaste. Härom anföra de sakkunniga följande.

Här avsedda göromål syntes icke äga någon samhörighet med övriga uppgifter å socialstyrelsens andra byrå eller i styrelsen i övrigt. Det hade förefallit de sakkunniga, som om en naturligare anknytning till övriga förvaltningsuppgifter skulle vinnas, om den ifrågavarande verksamheten förlades till byggnadsstyrelsen. Såvitt det varit möjligt för de sakkunniga att utan en närmare undersökning bilda sig ett omdöme i frågan, ville det ock synas, som om en dylik förläggning, i nära samband med administrationen av statens husbyggnadsväsen, borde kunna erbjuda vissa praktiska fördelar. Vid förläggningsfrågans bedömande torde, enligt vad de sakkunniga inhämtat, hänsyn särskilt hava tagits därtill, att den lokala tillsynsverksamheten visat sig kunna med fördel utövas av vissa vid yrkesinspektionen anställda underinspektörer vid sidan av deras egentliga arbetsuppgifter, på grund varav den centrala ledningen av bränslekontrollen ansetts lämpligen böra organiseras i anslutning till yrkesinspektionsbyrån. Efter de sakkunnigas uppfattning borde det visserligen icke möta något hinder, att jämväl en inom byggnadsstyrelsen anordnad centralorganisation för bränslekontrollen anlätade underinspektörerna inom yrkesinspektionen för lokala tillsynsuppgifter.

Med den allmänna ståndpunkt, de sakkunniga intagit till frågor rörande ändring i avseende å socialstyrelsens förvaltningsområde, hade de sakkunniga dock funnit sig icke böra närmare ingå på detta spörsmål.

I anledning av vad besparingssakkunniga sålunda anfört har *socialstyrelsen* anmärkt, att styrelsen vid upprepade tillfällen uttalat sig för överflyttande av den bränslekontrollerande verksamheten från styrelsen till annat ämbetsverk.

Statens bränslekontrollerande verksamhet utövas för närvarande, såsom framgår av det förut anförda, i enlighet med statsmakternas år 1927 fattade beslut. Nämnade beslut torde emellertid icke kunna anses innefatta någon definitiv lösning av frågorna rörande organisationen och omfattningen av ifrågakvarande verksamhet, utan torde dessa frågor, sedan större erfarenhet på området vunnits och ytterligare utredning i ämnet förebragts, böra upptagas till förnyad behandling. Därvid lärer bland annat få tagas under övervägande, huruvida denna verksamhet fortfarande bör vara förlagd till socialstyrelsen eller om densamma måhända bör inordnas under annat statens organ. I nu förevarande sammanhang saknas vid angivna förhållanden anledning att föreslå någon ändring vare sig beträffande verksamheten överhuvud eller med avseende å de befattningshavare, som inom socialstyrelsen äro anställda för dess utövande.

Å tredje byrån eller byrån för sjukkasseväsendet tjänstgör följande personal: *Tredje byrån.*

<i>A. Ordinarie personal.</i>	Lönegrad.
1 byråchef	B 30
1 sekreterare och inspektörsassistent	B 24
1 aktuarie	B 21
1 kansliskrivare	B 11
2 kanslibiträden	B 7
3 kontorsbiträden	B 4

B. Icke ordinarie personal.

	Lönegrad.
2 förste amanuenser med heltidstjänstgöring	17
1 amanuens » »	15
3 e. o. skrivbiträden	2

I fråga om tredje byrån anför de sakkunniga, att de tidigare förordade omläggningarna i fråga om dels diarieföringen, dels sättet för utbetalning av statsbidrag åt sjukkassor möjliggjorde viss minskning av biträdespersonalen. Vidare erinra de sakkunniga, att Kungl. Maj:t genom beslut den 9 november 1928 i anledning av ett av de sakkunniga framlagt förslag föreskrivit, att sjukkastestatistiken skulle omläggas enligt vissa av föredragande departementschefen angivna riktlinjer. Samtidigt hade departementschefen givit sin anslutning till ett av de sakkunniga framställt förslag, att de av socialstyrelsen utgivna samlingarna av vad som infördes i sjukkasseregistret och understödsföreningsregistret icke vidare skulle utgivas. Jämväl nu avsedda åtgärder torde, anför de sakkunniga, vara ägnade att medföra viss lättnad i arbetet å tredje byrån. Med hänsyn härtill hava de sakkunniga hemställt om indragning av två å byrån placerade kontorsbiträdesbefattningar, vilka för närvarande äro vakanta. I övrigt hava de sakkunniga icke haft någon förändring att föreslå i fråga om den å tredje byrån anställda personalen.

Socialstyrelsen har i anledning härav anført, att de av besparingssakkunniga förordade omläggningarna i fråga om diarieföringen och sättet för utbetalning av statsbidrag åt sjukkassorna — om de överhuvud taget lämpligen läte sig genomföra — icke skulle medföra någon nämnvärd lättnad i arbetet

och förty icke heller skulle möjliggöra besparing av arbetskrafter. Vad angående den besparing i arbetskostnader, som kunde vinnas genom Kungl. Maj:ts berörda beslut angående omläggning av sjukkasstatistiken, komme densamma enligt socialstyrelsens förmenande att bliva synnerligen obetydlig.

I detta sammanhang har socialstyrelsen vidare erinrat om de av statsmakterna numera i anslutning till de sakkunnigas nyss berörda förslag i statistikfrågan beslutade ändringarna i sjukkasse- och understödsföreningslagarna, varigenom upphävt nu gällande stadganden om utgivande i tryck och översändande till domstolar och överexekutorer av samlingarna av anmälningar till sjukkasse- och understödsföreningsregistren. På grund härav torde enligt styrelsen en av de å tredje byrån placerade kontorsbiträdesbefattningarna kunna indragas, dock först från och med den 1 juli 1930. Då de nämnda lagändringarna skulle träda i kraft först från och med den 1 januari 1930, syntes det nämligen åligga styrelsen att i den ordning, som för närvarande skedde, utgiva nämnda samlingar av anmälningar jämte dithörande register jämväl för år 1929, och det därmed förenade arbetet kunde icke väntas avslutat förrän tidigast den 30 juni 1930.

Departements-
chefen.

Huru stor besparing i arbetskraft, som kan vinnas genom den av mig i det föregående tillstyrkta omläggningen av socialstyrelsens diarieföring, är vanskligt att på förhand avgöra. Emellertid synes berörda omläggning, som icke minst lär ha avseende å den nu behandlade tredje byrån, även med beaktande av vad styrelsen i ämnet anfört motivera indragning av en av de nu lediga, å denna byrå placerade ordinarie kontorsbiträdesbefattningarna. Då emellertid det nya systemet med avseende å diarieföringen m. m. givetvis icke kan i ett slag genomföras, torde man böra räkna med en övergångsperiod, varunder de nuvarande arbetskrafterna måste bibehållas. Med hänsyn härtill får jag föreslå, att berörda biträdesbefattning indrages först från och med den 1 januari 1930. Med åberopande av vad socialstyrelsen anfört angående verkningarna av de beslutade ändringarna i lagarna om sjukkassor och understödsföreningar vill jag därjämte förorda, att den andra av de lediga kontorsbiträdesbefattningarna å byrån indrages, dock i enlighet med styrelsens yrkande först från och med den 1 juli 1930.

Vad angår den å byrån placerade aktuariefattningen kräves av dess innehavare juridisk utbildning, och hans göromål äro — i motsats mot övriga aktuariers — övervägande av administrativ art. Det synes vid sådant förhållande önskvärdt, att befattningen erhåller en beteckning, som bättre motsvarar dess karaktär, nämligen notarie.

Beträffande tredje byråns personal i övrigt har jag lika litet som besparingssakkunniga något ändringsförslag att framställa. Vad angår sekreterarens placering i lönegrad får jag dock hänvisa till blivande behandling i det följande.

Fjärde
och femte
byråerna.

Å fjärde byrån, byrån för allmän socialstatistik m. m., tjänstgör följande personal.

<i>A. Ordinarie personal.</i>	Lönegrad.
1 byråchef	B 30
1 förste aktuarie	B 24
2 aktuarier	B 21
1 kansliskrivare	B 11
1 kanslibiträde	B 7
3 kontorsbiträden	B 4

<i>B. Icke ordinarie personal.</i>	
1 förste aktuarie å extra stat	B 24
1 aktuarie å extra stat	B 21
1 amanuens med heltidstjänstgöring	15
1 e. o. kansliskrivare	11
1 e. o. kanslibiträde	5
3 e. o. kontorsbiträden	4
1 e. o. skrivbiträde	2
1 expert för pris- och kooperationsstatistik med ett arvode av 150 kronor för månad.	

Intill den 1 december 1928 var å denna byrå anställd en adjungerad ledamot å extra stat i lönegraden B 29 med uppgift att under byråchefens inseende handhava närmaste ledningen av den till byrån hörande pris- och kooperationsstatistiken. Sedan ledamotsbefattningen blivit ledig, medgav emellertid Kungl. Maj:t genom beslut den 21 december 1928 på framställning av socialstyrelsen, att befattningen finge ersättas med en befattning såsom förste aktuarie å extra stat i lönegraden B 24. Samtidigt bemyndigade Kungl. Maj:t socialstyrelsen att anlita den förutvarande adjungerade ledamoten såsom expert. Den här upprättade personalförteckningen är uppgjord med beaktande av den sålunda vidtagna ändringen i byråns personalbestånd.

Å femte byrån, byrån för specialstatistiska undersökningar, är personaluppsättningen följande.

<i>A. Ordinarie personal.</i>	Lönegrad.
2 förste aktuarier	B 24
1 aktuarie	B 21
1 kansliskrivare	B 11
3 kanslibiträden	B 7
2 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

<i>B. Icke ordinarie personal.</i>	
1 byråchef å extra stat	B 30
1 amanuens med heltidstjänstgöring	15
4 e. o. kontorsbiträden	4
2 e. o. skrivbiträden	2

Förutom nämnda befattningshavare finnes å fjärde och femte byråerna — stundom jämväl å andra byråer — extra personal, vars antal dock ständigt växlar och därför icke kan här angivas.

I den vid 1912 års riksdag beslutade organisationen av socialstyrelsen ingick en byrå för socialstatistiken och publikationsverksamheten (fjärde byrån). För lättande av byråchefens arbetsbörda träffades från och med ingången av år 1914 den anordningen, att byråchefen till väsentlig del befriades från ledningen av de statistiska specialundersökningar, som uppdrogos åt socialstyrelsen. Såsom ledare för dylika undersökningar förordnades en tjänsteman å byrån, vilken erhöll ledighet från sin ordinarie tjänst samt ersättning i form av särskilt arvode efter 7,500 kronor för år.

Enligt beslut av 1919 års riksdag uppdelades från och med ingången av år 1920 omförmälda byrå å två olika byråer, den fjärde och den femte. Ledaren för de statistiska specialundersökningarna blev därvid chef för femte byrån. Såsom förut anmärkts, kvarstår denne byråchef för närvarande å extra stat.

De arbetsuppgifter, som åvila ifrågavarande byråer, framgå närmare av två inom socialstyrelsen utarbetade, vid de sakkunnigas betänkande fogade promemorior.

Till fjärde byrån hänföres största delen av den allmänna fortlöpande socialstatistiken och vissa i samband därmed stående administrativa uppgifter. Därjämte utföres å denna byrå en del socialstatistiska specialundersökningar, som nära sammanhånga med den fortlöpande statistiken. Byrån handhar också redigeringen av Sociala meddelanden.

Å femte byrån utföres dels en mindre del av den fortlöpande socialstatistiken, bland annat lantarbetarstatistiken och den industriella lönestatistiken, dels ock flertalet av de statistiska specialundersökningarna.

Under senaste tiden hava vidtagits vissa åtgärder i syfte att begränsa socialstyrelsens statistiska arbete. Angående vad sålunda åtgjorts ber jag här att få erinra om följande.

Såsom förut antytts framlade 1926 års besparingssakkunniga i skrivelse den 15 mars 1928 förslag till vissa inskränkningar i socialstyrelsens statistiska publikationer m. m. I anledning härav har Kungl. Maj:t den 9 november 1928 på min hemställan förordnat, att beträffande de av socialstyrelsen utgivna publikationer, som behandlats i de sakkunnigas berörda skrivelse, skola verkställas vissa förändringar. Dessa förändringar avse följande åtgärder.

Den av socialstyrelsen årligen avgivna *berättelsen angående styrelsens och under dess inseende ställda organs verksamhet* skall hädanefter icke befordras till trycket.

Ur *berättelsen rörande arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet* uteslutas de nominativa tabellerna rörande arbetsinställelser och kollektivavtal. Av socialstyrelsen skall tagas under övervägande, huruvida de partier i publikationen, som avse arbetsinställelser och kollektivavtal, böra efter beskärningen bibehållas i publikationen eller, eventuellt i koncentrerad form, överflyttas till Sociala meddelanden, så att ifrågavarande

publikation skulle komma att innehålla allenast redogörelse för förlikningsmännens verksamhet och vad därmed sammanhänger.

Berättelsen rörande yrkesinspektionens verksamhet skall icke vidare utgivas, utan det viktigaste av som influtit i denna publikation skall i stället intagas i styrelsens ämbetsberättelse, eventuellt även i facktidsskrifter.

Publikationen över registrerade sjuk-kassor skall efter socialstyrelsens beprövande omläggas enligt endera av två av mig vid detta ärendes föredragning närmare angivna linjer. I båda fallen skola härnäst utgivas årliga förteckningar över sjuk-kassorna, upptagande utom deras firmanamn jämväl uppgifter om kassornas postadress och medlemsantal, vilka förteckningar icke skola ingå i Sveriges officiella statistik. Enligt den ena av berörda linjer för sjuk-kassestatistikens omläggning skulle förteckningarna upptaga blott kassornas firmanamn, postadress och medlemsantal. Övriga statistiska uppgifter beträffande kassorna skulle däremot lämnas såsom hittills i en för 3-årsperioder upprättad, mera fullständig statistik, varvid skulle tillses, att tabellens bredd icke utsträcktes över en trycksida (för närvarande kräver den nominativa tabellen ett helt uppslag). Enligt den andra av ifrågavarande linjer skulle den nuvarande 3-årsstatistiken rörande de särskilda sjuk-kassorna helt upphöra och i stället nyssnämnda årliga förteckningar kompletteras med samma uppgifter, som eljest skulle lämnas i 3-årsstatistikens nominativa tabell.

Beträffande den i Sociala meddelanden med vissa års mellanrum offentliggjorda statistiken över registrerade understödsföreningar skola motsvarande inskränkningar göras som i fråga om sjuk-kassestatistiken.

Vissa i den årliga publikationen »Kooperativ verksamhet i Sverige» intagna nominativa tabeller rörande de kooperativa föreningarna i landet m. m. skola utgå ur sagda berättelse.

I fråga om den av socialstyrelsen utarbetade lantarbetarstatistiken innebär Kungl. Maj:ts beslut, att ur berättelsen däröver skola uteslutas uppgifterna rörande arbetartillgången, varjämte primäruppgifter i detta hänseende icke mera skola inforas i vidare mån än som avser arbetslösheten. Ifrågavarande statistik skall även i vissa hänseenden koncentreras och förkortas. Dessutom har Kungl. Maj:t godkänt ett av mig till statsrådsprotokollet gjort uttalande till förmån för en sådan omläggning av det regelbundna insamlandet av primäruppgifter för lantarbetarstatistiken, att skyldighet att avlämna uppgifter överflyttas från kommunalstämmodförändarna till de häradsombud eller mot dem svarande personer, vilka enligt gällande ordning för den officiella jordbruksstatistiken i övrigt hava att till hushållnings-sällskapen insända vissa preliminäruppgifter för denna statistik. Genomförandet av sistberörda omläggning kräver emellertid viss författningsändring, som ännu icke kunnat verkställas.

Beträffande den industriella lönestatistiken hade de sakkunniga i sin ifrågavarande skrivelse den 15 mars 1928 föreslagit verkställande av en utredning, huruvida och i vad mån den av socialstyrelsen utarbetade statistiken rörande de industriella arbetslönerna skulle kunna utan införande av obligatorisk uppgifts-plikt för näringsidkarna utvecklas på sådant sätt, att den komme att inom de olika grenarna av industrien representera ett större antal företag än för närvarande eller åtminstone ett sådant urval av företag, att materialet bleve mera representativt för lönenivån inom vederbörande industribranscher, än vad nu är fallet. Därjämte borde utredningen enligt de sakkunniga omfatta frågan, i vad mån en något större differentiering än för närvarande mellan olika kategorier av arbetare inom de särskilda branscherna kunde genomföras. I avgivet yttrande biträdde socialstyrelsen detta förslag men anförde tillika, att utredningen syntes böra bliva helt förutsättningslös, detta jämväl

vad anginge näringsidkares uppgiftsplikt. Vid utredningen syntes enligt socialstyrelsen böra beaktas ej blott de av besparingssakkunniga angivna riktlinjerna utan även utvecklingen på ifrågavarande område såväl i utlandet som i Sverige, särskilt inom arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer. Kungl. Maj:t biföll de sakkunnigas förslag. Därvid förutsattes, att utredningen i ämnet i anslutning till vad socialstyrelsen anfört skulle göras helt förutsättningslös och att vid densamma skulle beaktas jämväl de av socialstyrelsen anförda synpunkterna.

Vidare får jag bringa i erinran, att socialstyrelsen i skrivelse den 25 september 1928 till Kungl. Maj:t ingivit plan syftande till en avsevärd förenkling av de undersökningar, som genom styrelsens prövning verkställas för att tjäna till ledning vid de av Kungl. Maj:t vart femte år fastställda dyrortsgrupperingarna ävensom att Kungl. Maj:t i anslutning till berörda plan vidtagit vissa åtgärder i ämnet.

Besparingssakkunniga hava i sitt förevarande betänkande — under hänvisning till vad sålunda förekommit — förklarat sig beträffande den fortlöpande eller med vissa tids mellanrum regelbundet återkommande statistiken icke hava något vidare förslag att framställa.

De sakkunniga hava härefter behandlat frågan om möjligheterna till inskränkningar i de av socialstyrelsen utförda statistiska undersökningarna av mera tillfällig art. Sakkunniga hava härom till en början anfört följande.

Å socialstyrelsens statistiska byråer — särskilt å femte byrån — förekomme till stort antal tillfälliga statistiska undersökningar, vilka av styrelsen verkställdes efter av Kungl. Maj:t meddelade uppdrag. Ej sällan vore dessa undersökningar föranledda av särskild framställning från riksdagen. Den omfattning, i vilken dylika specialundersökningar uppdroges åt socialstyrelsen, vore uppenbarligen av stor betydelse för personalbehovet för statistiska arbeten i styrelsen. En bestämd förutsättning för tillgodoseende av sparsamhetssynpunkterna i fråga om denna gren av styrelsens organisation syntes vara, att arbetsuppgifterna hölles inom så snäva gränser som möjligt. Av vikt vore därvid påtagligen, att inga andra spørsmål gjordes till föremål för utredning än sådana, där en statistisk undersökning kunde förväntas verkligen lämna ett värdefullt bidrag till frågans belysning. Vidare borde i de fall, där en statistisk utredning av viss fråga ansåges vara påkallad, noga tillses, att den plan, som för undersökningens utförande upprättades, begränsades till det strängt nödvändiga. Ofta syntes det i dylika fall vara fullt tillräckligt med mindre vidlyftiga representativa undersökningar. Där så kunde ske, syntes också en så vitt möjligt noggrann beräkning av kostnaderna för utredningen böra föregå beslutet om utredningens verkställande.

De sakkunniga hava emellertid ansett sig böra utgå från att man — även med ganska sträng begränsning av de statistiska utredningsuppdragen — jämväl för framtiden måste räkna med att statistiska specialundersökningar i växlande omfattning komma att överlämnas till socialstyrelsen. Med denna utgångspunkt hava de sakkunniga prövat frågan huruvida ledningen av dessa undersökningars planläggning och utförande kunde jämte hela det fortlöpande eller periodvis återkommande statistiska arbetet förläggas till den ordinarie statistiska byrån, varav enligt de sakkunniga skulle följa, att den å extra stat inrättade *byråchefstjänsten å femte byrån* skulle kunna indragas.

De sakkunniga hava därvid kommit till den slutsatsen, att detta icke lämpligen låter sig göra. Härom anför de sakkunniga närmare följande.

Chefen för den ordinarie statistiska byrån hade vid sidan av de göromål, som åvilade honom såsom ledare av det statistiska arbetet å byrån samt publikations- och upplysningsverksamheten, att deltaga i handläggningen av ett stort antal viktigare ärenden på andra byråers föredragning. Detta syntes visserligen till en del sammanhänga med att nämnde byråchef för närvarande vore ställföreträdare för generaldirektören. Men även oberoende av denna omständighet syntes man böra utgå från att de statistiska byråcheferna i styrelsen framdeles liksom dittills komme att i betydande omfattning tagas i anspråk vid handläggningen av sådana å andra byråer förekommande större ärenden, för vilkas utredning i ett eller annat hänseende material kunde hämtas från de statistiska undersökningarna. Ett dylikt nära samarbete mellan styrelsens ledande statistiker och de administrativa tjänstemännen vore säkerligen till stort gagn för arbetsresultaten i styrelsen. Men det vore tydligt, att det direkta deltagandet på antytt sätt i det administrativa arbetet i många fall ställde de statistiska byråcheferna inför ganska omfattande och tidskrävande uppgifter utöver de göromål, som egentligen åvilade dem såsom ledare för det statistiska arbetet i styrelsen.

Därtill komme, att den i styrelsen alltsedan år 1919 anställde adjungerade ledamoten för pris- och kooperationsstatistiken numera avgått från sin befattning och styrelsen bemyndigats att i hans ställe förordna en extra förste aktuarie i 24:e lönegraden. Avdelningen för pris- och kooperationsstatistiken syntes, ehuru formellt inordnad under fjärde byrån, dittills i verkligheten hava under den adjungerade ledamotens ledning intagit en ganska fristående ställning. Ledningen av ifrågakarande statistik syntes nu få mera direkt äggas vederbörande byråchef. De sakkunniga förutsatte därvid, att jämväl de periodvis återkommande dyrortsgrupperingarna hädanefter komme att handhavas under byråchefens omedelbara inseeende utan att någon särskild ledare för dem förordnades. Det vore uppenbart, att den sålunda vidtagna förändringen — särskilt med hänsyn till de ofta ganska ömtåliga spörsmål, som vore förbundna med indexberäkningarna och dyrortsgrupperingarna — innebure en ej oväsentlig utvidgning av de arbetsuppgifter, som mera omedelbart fölle på chefen för den byrå, till vilken ifrågakarande statistik hänfördes.

I förevarande sammanhang syntes även böra beaktas den av de sakkunniga ifrågasatta utvidgningen av den industriella lönestatistiken, varom socialstyrelsen nu fått sig anbefallt att verkställa utredning. Skulle i anslutning därtill en lönestatistik komma till stånd, vilken uppfyllde de krav, som ställdes på en modern dylik statistik, komme därmed att till socialstatistiken läggas ett arbetsområde av synnerligen stor betydelse.

Under nu angivna förhållanden hade de sakkunniga icke funnit sig kunna föreslå, att hela det statistiska arbetet i socialstyrelsen sammanfördes å en byrå.

Med hänsyn till den långa tid, under vilken den nuvarande uppdelningen av det statistiska arbetet å två byråer bestått, hava de sakkunniga vid nu angivna förhållanden förklarat sig icke vilja motsätta sig ett från ämbetsverket i detta samband framfört krav, att byråchefsbefattningen på femte byrån nu uppfördes å ordinarie stat.

Till stöd härför hava de sakkunniga anført huvudsakligen följande.

Efter de sakkunnigas uppfattning talade i själva verket ganska starka praktiska skäl för en dylik anordning, enligt vilken en ordinarie byråchef

skulle, förutom viss del av den fortlöpande statistiken, handhava ledningen av förekommande specialutredningar. Det borde nämligen kunna erbjuda vissa bestämda fördelar, att man vid planläggningen av olika socialstatistiska utredningsuppdrag, som anförtroddes åt socialstyrelsen, ägde ständigt tillgång till en väl kvalificerad statistiker med särskild erfarenhet just beträffande sådana undersökningars utförande. Det syntes uppenbart, att en tjänsteman med långvarig vana i dylika ting borde äga stora förutsättningar för att tillvarataga sparsamhetssynpunkterna genom att tillse, att undersökningarna koncentrerades omkring den egentliga utredningsuppgiften och icke gjordes kostsammare, än som vore oundgängligen nödvändigt. Det syntes icke heller vara ur vägen, att en tjänsteman med dylika arbetsuppgifter komme i åtnjutande av den mera tryggade ställning, som den ordinarie anställningen skänkte. Och även om det vore att förmoda, att omfattningen av de särskilda utredningsuppdrag, som lämnades socialstyrelsen, komme att växla från tid till annan, syntes det dock knappast vara att antaga, att arbetsuppgifter av hithörande slag komme att tryta för undersökningarnas ledare. Men därtill komme, såsom nämnt, att jämväl ledningen av vissa grenar av den fortlöpande statistiken borde uppdragas åt ifrågavarande byråchef. Den närmare arbetsfördelningen mellan de båda statistiska byråerna syntes, liksom också placeringen av den för dessa byråer avsedda personalen, böra bestämmas av ämbetsverket självt.

I fråga om *personalbehovet i öfrigt* å de statistiska byråerna hava besparingssakkunniga anfört följande.

Vad den biträdande personalen anginge borde man enligt de sakkunnigas mening bortse från de arbetsuppgifter, som i form av tillfälliga statistiska utredningar komme att påläggas socialstyrelsen. Antalet på ordinarie eller extra stat inrättade befattningar av ifrågavarande slag borde avvägas med hänsyn till den fortlöpande statistiken, dock att givetvis de statistiska byråerna borde kunna utan ökning av arbetskrafterna åtaga sig smärre utredningar, som kunde finnas behöfliga, exempelvis i samband med det administrativa arbetet inom socialstyrelsen. Den personal däremot, som kunde krävas för biträde vid de egentliga specialundersökningarna, borde anställas med anlitan av medel, som för varje särskild undersökning ställdes till styrelsens förfogande. Därmed ville de sakkunniga ingalunda hava förnekat, att det kunde ur vissa synpunkter vara fördelaktigt att även för dylika tillfälliga undersökningar hålla en tränad personal permanent anställd, men risken av ett sådant tillvägagångssätt vore uppenbarligen, att personalstyrkan icke kunde hela tiden effektivt utnyttjas, eller också att utredningar, som med hänsyn till de därmed förenade kostnaderna eljest icke skulle hava kommit till stånd, anordnades för att under en period, då personalen annars skulle hava blivit mer eller mindre sysslolös, tillvarataga de anställdas arbetskraft.

Utgående från dessa synpunkter hade de sakkunniga vid övervägande av frågan om den för de statistiska göromålen i styrelsen erforderliga personalen kommit till det resultatet, att efter genomförandet av de beslutade inskränkningarna i styrelsens statistiska publikationer samt under förutsättning, att den av de sakkunniga ifrågasatta omläggningen av lönestatistiken komme till stånd, på de statistiska byråerna skulle erfordras, jämte byråcheferna, fyra förste aktuarier (B 24) samt två aktuarier (B 21). Av förste aktuarierna syntes liksom för närvarande tre böra hava ordinarie anställning, medan den fjärde borde kvarstå å extra stat. Då för närvarande inalles fyra aktuarielbefattningar funnes, skulle två dylika befattningar — en ordinarie och en på extra stat — indragas. Jämväl vad kansli skrivare och

biträdespersonalen anginge, syntes en viss inskränkning kunna äga rum. För närvarande finnes sammanlagt tre kansliskrivare (två ordinarie befattningar, därav en vakant, samt en extra ordinarie), fem kanslibitråden (fyra ordinarie och en extra ordinarie befattning), fem ordinarie och sju extra ordinarie kontorsbitråden, ett ordinarie skrivbiträde samt tre extra ordinarie skrivbitråden. Beträffande denna personal hade de sakkunniga funnit sig böra föreslå indragning av den extra ordinarie kansliskrivarebefattningen samt av en kanslibitrådes-, två kontorsbitrådes-, två extra ordinarie kontorsbitrådes- och en extra ordinarie skrivbitrådesbefattning. I de å ordinarie eller extra stat anvisade anslagen till upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet skulle följaktligen för de statistiska byråerna inberäknas medel för allenast två kansliskrivare, tre ordinarie och ett extra ordinarie kanslibiträde, tre ordinarie och fem extra ordinarie kontorsbitråden, ett ordinarie och två extra ordinarie skrivbitråden. Därvid syntes emellertid böra erinras om de sakkunnigas nyss gjorda uttalande, att den för större statistiska specialutredningar särskilt erforderliga biträdande personalen borde avlönas medelst för varje gång för ändamålet anvisade medel.

Socialstyrelsen har i anledning av besparings-sakkunnigas förslag rörande de statistiska byråerna inom styrelsen till en början framhållit, att styrelsens statistiska arbete, som måhända snarare borde benämnas styrelsens utrednings- och upplysningsarbete, i stor utsträckning bedreves även efter andra linjer än rent statistiska och överhuvud taget, såsom även besparings-sakkunniga framhållit, vore nära förknippat med styrelsens administrativa verksamhet. Arbetskrafterna å de s. k. statistiska byråerna toges också i avsevärd grad i anspråk för uppgifter av mer eller mindre administrativ natur. En minskning av de statistiska byråernas arbetskrafter komme därför att medföra en viss minskning även av övriga byråers arbetskaperitet.

Under förmälan att å *fjärde byrån* endast undantagsvis — och då med anlåtande av extra personal — företagits några större specialundersökningar av väsentligen tillfällig art har styrelsen därefter anfört, att det enda skälet till inskränkning av denna byrås personal skulle ligga i de av Kungl. Maj:t beslutade förenklingarna i de statistiska publikationerna.

Med avseende å dessa förenklingar har socialstyrelsen påpekat, dels att styrelsens och yrkesinspektionens årsberättelser utarbetades å sjätte, respektive andra byrån samt att de besparingar, som förenklingarna med avseende å dessa berättelser komme att medföra, huvudsakligen hänförde sig till tryckningskostnaderna, dels ock att sjukkasse- och understödsstatistiken närmast utarbetades å tredje byrån, om ock i samråd med fjärde byrån.

De statistiska publikationer, vilka utarbetades å fjärde byrån och vari vissa förenklingar beslutats av Kungl. Maj:t, vore enligt socialstyrelsen endast två, nämligen »Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet» och »Kooperativ verksamhet i Sverige». Beträffande dessa publikationer har socialstyrelsen närmare anfört följande.

Om båda publikationerna gällde, att förenklingarna i huvudsak medförde en besparing av tryckningskostnaderna. I fråga om publikationen »Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet» bestode förenklingarna i borttagandet av tvenne nominativa tabeller, och skulle härigenom kunna i arbetskostnader inbesparas sammanlagt omkring 170 kronor

per år. Häremot finge å andra sidan ställas det ökade arbete, som måste nedläggas på publikationens text med hänsyn till det av besparingssakkunniga framställda kravet, att textframställningen måtte givas formen, icke blott såsom nu av enbart en kommentar till tabellerna, utan av en mera allmän, vägledande översikt av hithörande viktiga förhållanden med större betoning av det väsentliga men likväl utan subjektiva värdeomdömen. Ett visst merarbete komme även att vållas dels därav att borttagandet av de nominativa förteckningarna nödvändiggjorde en komplettering av texttabellerna, dels av den hänsyn, som syntes böra tagas till de av tredje internationella socialstatistiska konferensen antagna resolutionerna rörande åstadkommandet av större jämförbarhet mellan de olika ländernas kollektivavtals- och konfliktstatistik.

Med avseende å publikationen »Kooperativ verksamhet i Sverige» ginge den beslutade förenklingen ut på inhiberande av tryckningen av hithörande nominativa tabell. Den arbetskostnad, som härigenom skulle inbesparas, kunde beräknas till omkring 160 kronor, avseende huvudsakligen korrekturläsning av tabellen.

I anslutning till det sålunda anförda har socialstyrelsen förklarat, att de arbetsbesparingar, som kunde uppkomma genom inskränkningar i fjärde byråns statistiska publikationer liksom genom förut berörda förenkling av dess diarieföring, måste anses så obetydliga, att desamma icke kunde anses motivera någon som helst personalindragning.

I fråga om femte byråns arbetsuppgifter har socialstyrelsen meddelat, att av byråns nuvarande å stat uppförda personal i genomsnitt omkring hälften användes för den fortlöpande statistiken och hälften för större eller mindre specialundersökningar. Rörande möjligheterna till besparing av arbetskrafter å denna byrå har socialstyrelsen därefter till en början anført följande.

Med avseende å den fortlöpande statistiken hade den arbetsbesparing, som enligt besparingssakkunnigas förslag skulle kunna utvinnas, av de sakkunniga motiverats med den förut omförmälda förenklingen och begränsningen av lantarbetarstatistiken. Även i gynnsammaste fall syntes dock den arbetsbesparing, som därigenom kunde vinnas, icke komma att överstiga halva årsprestationen av ett kvinnligt biträde.

Å andra sidan syntes i detta sammanhang böra erinras om den sannolika, men till sin omfattning ännu ej beräkneliga utökning av byråns fortlöpande ordinarie arbete, vilken kunde komma att härflyta av den utvidgning av den industriella lönestatistiken, som besparingssakkunniga föreslagit och som av dem betecknats såsom en arbetsuppgift av synnerligen stor betydelse.

Socialstyrelsen har härefter yttrat sig angående besparingssakkunnigas förslag, i den del detsamma berör de socialstatistiska specialundersökningarna å femte byrå, och därvid anført bland annat följande.

För anordnande av dylika undersökningar på ett sakkunnigt och tillika ekonomiskt sätt erfordrades särskilt utbildad och tränad personal, såväl i ledande som i biträdande ställning. För tillgodoseende av detta behov hade inom socialstyrelsen år 1914 upprättats en särskild avdelning för socialstatistiska specialundersökningar, vilken sedermera uppgått i styrelsens femte byrå.

Verkställandet i viss utsträckning av dylika specialundersökningar hade således alltifrån början ansetts tillhöra socialstyrelsens ordinarie arbetsupp-

gifter, och med hänsyn därtill hade också femte byråns personal blivit bestämd. De utredningsuppdrag, som av Kungl. Maj:t och riksdagen givits åt socialstyrelsen, hade emellertid visat sig vara så krävande och omfattande, att de icke kunde fullgöras, med mindre den på stat uppförda personalen tidvis utökades med tillfälligt anställda extra befattningshavare och biträden, avlönade med för ändamålet anvisade särskilda medel.

De sakkunniga hade ansett, att den personal, som kunde krävas för biträde vid de egentliga specialundersökningarna, borde anställas med anlåtande av medel, som för varje särskild undersökning ställdes till styrelsens förfogande. Sakkunniga medgävo, att det ur vissa synpunkter kunde vara fördelaktigt att även för dylika tillfälliga utredningar hålla en tränad personal permanent anställd, men de hölle före, att denna fördel skulle motvägas av risken, att personalstyrkan icke kunde hela tiden utnyttjas. Däremot kunde invändas, att ifrågakarande risk i verkligheten syntes vara skäligen ringa, enär under det årtionde, den nuvarande anordningen prövats, icke blott den å stat uppförda personalen till fullo tagits i anspråk, utan även under långa tider måst anlitas tillfälligtvis anställd, med särskilt anslagna medel avlönad personal. Sannolikheten talade också för att speciella utredningsuppgifter komme att åt socialstyrelsen framdeles uppdragas i icke mindre utsträckning än som hittills skett. Vissa styrelsen lämnade utredningsuppdrag hade för övrigt på grund av otillräckliga arbetskrafter ännu ej kunnat på allvar igångsättas. Med hänsyn därtill syntes det kunna starkt ifrågasättas, om icke den besparing i löneutgifter, vilken uppkomme vid genomförande av besparingssakkunnigas här ifrågakarande förslag, i verkligheten skulle visa sig komma att mer än uppvägas genom de direkta och indirekta kostnader, vilka härflöte av nödvändigheten att vid undersökningarna i väsentligt större utsträckning än hittills sysselsätta otränad och skiftande personal.

I varje fall måste vid en beräkning av antalet å stat uppförda befattningshavare, vilka skulle kunna utbytas mot särskild extra personal för varje ny specialundersökning, ihågkommas, att av här ifrågakarande undersökningar omkring hälften utgjordes av sådana smärre utredningar, vilka besparingssakkunniga förutsatt, att byrån skulle utföra med sin ordinarie personal. För de egentliga specialundersökningarna skulle alltså återstå omkring en fjärdedel av den för femte byrån avsedda, å stat upptagna personalen, utgörande högst 5 befattningshavare (1 aktuarie samt 4 kvinnliga biträden). Att beröva byrån denna stomme av tränad personal för de större socialstatistiska specialundersökningarna — det svåraste och mest krävande av allt statistiskt arbete och i regel jämväl fordrande en stor extra personal — ville socialstyrelsen med hänsyn till vad redan anförts och även just ur besparingssynpunkt bestämt avråda från. Då hithörande arbetsuppgifter sedan en följd av år haft den omfattning, att icke blott hela den därför avsedda fast avställda personalen varit fullt sysselsatt utan jämväl extra personal oavbrutet påkallats, syntes det nämligen mest rationellt att icke i större utsträckning än redan skett överflytta kontinuerligt förefintliga arbetsuppgifter från en mera tränad fast personal till extra befattningshavare. Togs därjämte i betraktande den förut omiämnade, sannolikt förestående utvidgningen av lönestatistiken, syntes det få anses som en mindre god hushållning att begränsa tillgången till tränade och i dithörande arbeten beprövade arbetskrafter.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har *Föreningen kvinnor i statens tjänst* — under framhållande av betydelsen av att byråcheferna å de statistiska byråerna ständigt hade tillgång till väl inövad biträdespersonal — hemställt, att ett lämpligt antal av de nuvarande extra ordinarie kanslibitrådes- och

kontorsbiträdesbefattningarna å styrelsens fjärde och femte byråer måtte överföras å styrelsens ordinarie stat.

Departements-
chefen.

I likhet med besparingssakkunniga är jag av den uppfattningen, att någon sammanslagning av socialstyrelsens statistiska byråer icke lämpligen bör äga rum. Utvecklingen å förevarande område torde klart hava ådagalagt, att vardera av dessa byråer har sina speciella arbetsuppgifter, vilka i stort sett med fördel kunna och böra särskiljas. Det statistiska arbetet är också å vardera av byråerna av den omfattning och betydelse, att ledningen av detsamma bör omhänderhavas av en byråchef. Härutinnan torde de begränsningar av socialstatistiken, som redan beslutats eller inom den närmaste tiden må kunna vidtagas, icke komma att medföra någon ändring. Med hänsyn härtill synes mig någon anledning att bibehålla byråchefen å femte byrån på extra stat icke mera föreligga, och jag får därför förorda, att nämnde befattningshavare nu överföres till den ordinarie staten.

Vad angår personalen i övrigt å dessa byråer kan jag i princip ansluta mig till de sakkunnigas i ämnet framställda förslag. Sålunda synas mig övervägande skäl tala för att den biträdespersonal, som erfordras för styrelsens egentliga specialundersökningar av tillfällig natur, icke erhåller permanent anställning hos styrelsen utan anställs särskilt för varje undersökning och avlönas av för undersökningens utförande anvisade medel. Denna anordning medför bland annat den fördelen, att kostnaderna för varje sådan undersökning låta sig mera exakt beräkna.

Vid bestämmande av det antal befattningshavare, som vid ett genomförande av omförmälda anordning kan anses bliva överflödigt, synes man emellertid böra framgå med en viss försiktighet. Jag kan därför icke föreslå en så stor nedskärning av personalen som de sakkunniga ifrågasatt. För min del vill jag, med utgångspunkt från vad socialstyrelsen anfört rörande storleken av den personal, som är mera permanent sysselsatt med större specialutredningar, vilka ej ingå i styrelsens regelmässiga administrativa arbete, föreslå indragning av dels en ordinarie aktuarie, dels ock följande icke ordinarie personal, nämligen 1 aktuarie å extra stat, 1 kansliskrivare, 2 kontorsbiträden och 1 skrivbiträde. Anledningen till att jag i fråga om biträdespersonalen föreslagit indragning allenast av icke ordinarie befattningshavare är närmast den, att jag i enlighet med vad socialstyrelsen yttrat i sitt utlåtande funnit önskvärt, att proportionen mellan antalet ordinarie tjänstemän och den icke ordinarie personalen i någon mån förbättras.

Sjätte byrån. Å *sjätte byrån*, byrån för lag- och administrativa ärenden, tjänstgöra — frånsett befattningshavarna å biblioteket samt registratorn och kassören — följande befattningshavare.

A. Ordinarie personal.	Lönegrad.
1 byråchef	B 30
1 sekreterare	B 24
1 kontorsbiträde	B 4

B. *Icke ordinarie personal.*

Lönegrad.

1 förste amanuens med halvtidstjänstgöring	17
1 e. o. kontorsbiträde	4

Enligt den vid 1912 års riksdag beslutade organisationen skulle inom styrelsen finnas en ledamot för lagärenden med ett årligt arvode av 8,100 kronor. Denne befattningshavare skulle hava till huvudsakligt åliggande att handhava lagstiftnings- och författningsfrågor för hela styrelsen. Från och med 1915 års ingång omändrades befattningen till en ordinarie byråchefstjänst. Vid 1919 års riksdag beslöts, att ärenden rörande socialstyrelsens organisation, ekonomi och personal, vilka ditintills handlagts a styrelsens första byrå, skulle från och med år 1920 överflyttas till en nyinrättad lag- och administrativ byrå under ledning av byråchefen för lagärenden. Till biträde åt chefen för nämnda byrå inrättades samtidigt en sekreterarbefattning, vars innehavare skulle hava juridisk utbildning.

Rörande byråns nuvarande arbetsuppgifter innehåller de sakkunnigas betänkande följande redogörelse.

Verksamheten å byrån kan i stort sett uppdelas i två grenar: befattningen med lagärenden och handhavandet av administrativa ärenden. Å byrån utformas, i samråd med övriga byråer eller, därest så för särskilda fall erfordras, tillkallade sakkunniga, lagförslag berörande styrelsens hela verksamhetsområde samt utlåtanden i lagstiftningsärenden, vilkas egentliga handläggning skett på annat håll men beträffande vilka styrelsen anmodats avgiva yttrande. Den sakkunskap i juridiska spörsmål, som kräves hos byråns personal, tages därjämte i anspråk vid handläggningen av åtskilliga ärenden inom särskilt de styrelsens byråer, där juridiskt bildad tjänsteman icke finnes anställd. De administrativa ärendena avse samtliga arbetsuppgifter rörande styrelsens organisation, personal och ekonomi, vilkas fullgörande inom statsförvaltningen plägar åvila administrativ byrå. Under byrån sortera styrelsens kassakontor och bibliotek. Å byrån faller därjämte bestyret med att inom styrelsen införskaffa uppgifter eller material till samt utarbeta flertalet sådana styrelsens redogörelser och framställningar till Kungl. Maj:t och statsmyndigheter, vilka beröra styrelsen i dess helhet.

Sekreteraren å byrån åligger huvudsakligen

att med ledamots ansvar i styrelsen föredraga ärenden rörande verkets organisation, personal, ekonomi, lokaler och inventarier; *att* efter vederbörlig granskning besluta om utanordning av medel för likvidering av räkningar och utbetalande av avlöningar; *att* utöva kontroll över styrelsens kassaväsen samt bevaka hos styrelsen förvarade värdehandlingar; *att* biträda byråchefen vid verkställande av utredningar och utarbetande av framställningar i lagstiftnings- och författningsfrågor berörande styrelsens hela verksamhetsområde; *att* biträda vid handläggningen av de å styrelsens övriga byråer förekommande frågor, vid vilkas behandling tillgång till juridisk sakkunskap erfordras men ej finnes tillgänglig å vederbörande byrå; *att* införskaffa uppgifter eller material samt utarbeta förslag till sådana styrelsens redogörelser och framställningar till Kungl. Maj:t och statsmyndigheter, vilka beröra styrelsen i dess helhet, såsom anslagsäskanden, styrelsens årsberättelse m. m.; *att* uppsätta eller ansvara för uppsättandet av utgående skrivelser och andra expeditioner i ärenden, som handläggas å byrån; samt *att* i byråchefens frånvaro tjänstgöra såsom dennes vikarie.

Besparings-sakkunniga förklara, att de vid sin granskning av arbetet å sjätte byrån funnit det kunna ifrågasättas, huruvida byrån borde sasom sådan bibehållas. I denna fråga anföra de sakkunniga följande.

Det syntes till en början vara tydligt, att sedan en särskild lagbyrå i socialdepartementet tillkommit, bibehållandet i socialstyrelsen av en byråchef med speciell juridisk fackutbildning icke kunde motiveras enbart med de uppgifter på det sociala lagstiftningsområdet, som kunde ankomma på socialstyrelsen. Ej heller syntes en byråchef med dylik utbildning vara påkallad med hänsyn till organisations-, ekonomi- och personalärendena, vilka i ett ämbetsverk av socialstyrelsens struktur icke kunde anses vara av den beskaffenhet eller den omfattning, att de för sin handläggning krävde upprätthållande av en särskild byrå. Dithörande ärenden handlades huvudsakligen av sekreteraren å byrån, och deras föredragning skulle givetvis lika väl kunna ombesörjas av denne, därest han vore placerad å annan byrå eller därest han vore ställd utanför byråindelningen med placering direkt under generaldirektören sasom biträde åt denne.

Nu berörda arbetsuppgifter utgjorde emellertid endast en del av de åligganden, som i verkligheten toge byråchefens tid i anspråk. Sasom förhållandena utvecklats sig, hade byråchefen blivit i betydande utsträckning upptagen av andra frågor, däribland sådana, som avsåge upprätthållandet av det internationella arbetet på det socialpolitiska området. Sedan en särskild delegation för det internationella socialpolitiska samarbetet år 1927 upprättats, utfördes visserligen det därmed förbundna arbetet till stor del inom denna delegation men syntes även där i väsentlig grad åvila ifrågavarande byråchef sasom verkställande ledamot i delegationen. Dessutom deltog byråchefen i handläggningen av sådana å andra byråer ankommande ärenden, vilka innefattade frågor, som ansåges kräva bedömande jämväl ur speciellt juridiska synpunkter. Också sekreteraren togs emellertid i anspråk vid behandlingen av juridiskt-administrativa frågor å övriga byråer. I en hel del fall hade visserligen de löpande ärenden, i vilkas handläggning byråchefen på angivet sätt deltog, förefallit de sakkunniga icke vara av den natur, att det för de juridiska synpunkternas tillvaratagande varit erforderligt att kunna anlita en särskilt kvalificerad jurist i byråchefs ställning. Den juridiskt-administrativa sakkunskapen hade i många fall synts de sakkunniga kunna fullt tillräckligt företrädas av en tjänsteman i sekreterargraden. Å andra sidan kunde det givetvis icke förnekas, att fall förekomme, där det måste anses medföra fördelar, att en kompetent jurist deltog i ärendets handläggning i styrelsen. Med den centrala ställning, som styrelsen intog inom den sociala förvaltningen, syntes det överhuvud taget få anses vara svårt att inom styrelsen alldeles undvara en fackutbildad, väl kvalificerad jurist. Därest en av styrelsens byråchefer hade särskilda kvalifikationer på detta område, vunnos ock därigenom större frihet vid tillsättningen av övriga byråchefs-befattningar i styrelsen. Bibehölle man en byråchef med juridisk utbildning, vore det för övrigt klart, att anspråken på personal med dylik utbildning å fackbyråerna kunde hållas lägre, såväl med hänsyn till befattningarnas antal som med avseende å deras löneställning.

Vid övervägande av dessa och övriga på frågans bedömande inverkan omständigheter hava de sakkunniga stannat vid att icke föreslå någon förändring i fråga om byråchefstjänsten å sjätte byrån.

Utgående från att byråchefs-befattningen i enlighet härmed bör bibehållas hava de sakkunniga haft under övervägande, huruvida icke i stället en sådan förändring av organisationen borde vidtagas, att sekreterartjänsten å byrån

ersattes med en notariebefattning. De å sjätte byrån förekommande ärendena av mera kvalificerad natur syntes nämligen de sakkunniga utan svårighet kunna medhinnas av byråchefen ensam, och denne borde därjämte kunna stå övriga byråer till tjänst med erforderlig juridisk expertis i de fall, där sådan verkligen krävdes. Mot den ifrågasatta förändringen kunde emellertid enligt de sakkunniga invändas, att om också personal- och ekonomiärendena, vilka föredroges av sekreteraren, till sitt övervägande flertal vore av enkel beskaffenhet, dessa ärenden dock i vissa fall kunde innefatta frågor av jämförelsevis besvärlig natur. På grund härav och då ifrågavarande sekreterartjänst med hänsyn till tjänstinnehavarens levnadsålder icke kunde förväntas inom den närmaste tiden bliva ledig, hava de sakkunniga icke funnit sig böra framlägga något förslag i antydd riktning.

Med anledning av besparingssakkunnigas sålunda med avseende å sjätte byrån gjorda uttalanden har *socialstyrelsen* yttrat sig på följande sätt.

Såsom det enda centrala ämbetsverket med generella uppgifter på socialpolitikens område finge styrelsen i regel under en eller annan form taga befattning med alla lagstiftningsåtgärder på nämnda område, och åläge det därvid styrelsen att utan hänsyn till de politiska konjunkturerna söka målmedvetet och med tillbörligt beaktande av övriga samhällsintressen tillgodose det sociala framåtskridandet. Närmast komme här åsyftade, krävande arbetsuppgift att vila på chefen för sjätte byrån och uppenbart syntes vara, att han, för fullgörande på tillfredsställande sätt av denna uppgift, borde besitta ingående kunskap och erfarenhet på såväl socialpolitikens som juridikens område. Särskilt ville styrelsen framhålla betydelsen av denna kombinerade kompetens, utan vilken en viss osäkerhet i arbetet lätt kunde göra sig gällande.

Redan vid inrättandet av befattningen såsom ledamot för lagärenden förutsattes förpliktelse för denne att följa den sociala lagstiftningens utveckling i utlandet. Genom Sveriges inträde i nationernas förbund och den därmed följande anslutningen till internationella arbetsorganisationen, hade kontakten med den utländska sociallagstiftningen blivit i hög grad aktualiserad. Arbetsorganisationen, vars verksamhet i väsentlig mån ginge ut på att medelst internationella konventioner åvägabringa likformig internationell utveckling på sociallagstiftningens område, påkallade nämligen en ganska betydande medverkan från medlemsstaternas sida, och arbetet med denna medverkan hade, allt ifrån det internationella socialpolitiska samarbetets början, kommit att närmast påvila chefen för styrelsens byrå för lag- och administrativa ärenden. Detta hans deltagande i berörda samarbete hade ytterligare accentuerats genom förordnanden för honom att företräda svenska regeringen å arbetsorganisationens konferenssammanträden samt sedan någon tid även i internationella arbetsbyråns styrelse.

Att här berörda tjänsteuppgifter för sitt behöriga fullgörande krävde en befattningshavare med ganska höga och mångsidiga kvalifikationer syntes enligt styrelsens förmenande vara uppenbart, och styrelsen betvivlade, att man kunde finna någon annan anordning, som skulle på ett för statsverket förmånligare sätt tillgodose berörda ändamål.

Vad därefter anginge sakkunnigas framkastade ehuru icke vidhållna förslag att ersätta sekreterartjänsten å sjätte byrån med en notariebefattning grundade de sakkunniga detta förslag på det antagandet, att de på nämnda byrå förekommande ärendena av mer kvalificerad natur utan svårighet kunde medhinnas av byråchefen ensam. Av vad anförts rörande byråchefens ålig-

ganden syntes framgå, att detta antagande knappast motsvarade verkliga förhållandet. Därjämte förtjänade framhållas, att sekreteraren i ganska stor utsträckning måste upprätthålla byråchefstjänsten, enär innehavaren av denna tjänst för sitt deltagande i det internationella socialpolitiska samarbetet behövde åtnjuta tjänstledighet under icke obetydlig del av året.

En närmare granskning av den redogörelse, som sakkunniga lämnat rörande de arbetsuppgifter, som tillkomme ifrågakarande sekreterare, syntes giva vid handen, att hans tjänsteåligganden vore såväl omfattande som i många fall även krävande. Särskilt ville styrelsen erinra om den regelbundna, självständiga föredragningskyldigheten rörande organisations-, personal- och ekonomiärenden samt därmed förenat ansvar ävensom samarbetet med andra styrelsens byråer, som saknade juridisk sakkunskap, vid handläggning av där förekommande ärenden, vilka krävde dylik kunskap.

Bland de ärenden, som rörde ett verks organisation, personal och ekonomi, förekomme givetvis även åtskilliga frågor av enkel natur. Detta förhållande plågade dock i de ingalunda sällsynta fall, där sådana ärenden handlades av en byråchef, icke utgöra något skäl för sänkning av vederbörandes löneställning. Så mycket mindre borde detta förhållande kunna åberopas såsom skäl för en sekreterares sänkande till lägre lönegrad.

Departements-
chefen.

Med den omfattning, som det sociala lagstiftningsarbetet numera erhållit, synes det mig uppenbart, att socialstyrelsen icke kan undvara en väl kvalificerad jurist, vilken tillika äger ingående kännedom på det sociala området. Behovet härav har särskilt starkt gjort sig gällande under senare år i samband med Sveriges deltagande i det internationella socialpolitiska samarbetet. Att under sådana förhållanden någon indragning av befattningen såsom byråchef för socialstyrelsens sjätte byrå icke kan ifrågakomma torde ej behöva vara föremål för någon tvekan.

Vad angår sekreterarbefattningen å nämnda byrå kan det visserligen vara riktigt, att vissa av de göromål, vilka åvila innehavaren av nämnda befattning, äro av jämförelsevis enkel beskaffenhet. Å andra sidan ingår dock i hans tjänsteåligganden handläggningen av så pass viktiga och delvis jämväl ekonomiskt betydelsefulla ärenden, att jag icke finner tillräckliga skäl föreligga för ett utbytande av befattningen mot en lägre tjänst. Beträffande sekreterartjänstens placering i lönegrad anhåller jag att få återkomma i det följande.

Biblioteket.

Å biblioteket tjänstgöra nu 1 bibliotekarie och arkivarie i lönegraden B 21 och 1 kansliskrivare i lönegraden B 11. Båda ifrågakarande befattningar äro ordinarie.

Enligt av de sakkunniga lämnad redogörelse tillkommer det bibliotekarien bland annat följande göromål, nämligen att ansvara för bibliotekets noggranna vård och de därmed förenade göromålens behöriga utförande, att föra bibliotekets korrespondens, att på begäran av personer inom styrelsen ävensom, i den mån tiden medger, av personer utom styrelsen efterforska och meddela smärre statistiska och andra uppgifter, som kunna hämtas ur tillgängliga publikationer, att efter uppgjord plan årligen företaga noggrann inventering av någon del av biblioteket, att följa utkommande litteratur, rekvirera kostnadsfritt tillgängliga publikationer av intresse för styrelsen, ombesörja styrelsens bytesverksamhet och föreslå inköp av önskvärda arbeten, som icke på nyssnämnda sätt kunna förvärfvas, att handhava utlåningen ur biblioteket

samt därvid övervaka, att med avseende å utlåningen givna föreskrifter noggrant iakttoges ävensom att utlånad litteratur återlämnades inom föreskriven tid, samt att anskaffa och ordna för generaldirektörens rum avsedd samling riksdagstryck rörande sociala frågor samt jämväl övervaka de i sessionsrummet och de olika tjänsterummen uppställda handbiblioteken och enligt givna föreskrifter komplettera dessa.

Dessutom har bibliotekarien till åliggande att handhava utdelningen av socialstyrelsens publikationer, att enligt givna anvisningar anskaffa och avsända för det internationella utbytet avsedda publikationer samt att hava vård om styrelsens arkiv.

Besparingssakkunniga anföra, att de vid sin granskning av arbetet å biblioteket funnit, att de göromål, som nu utfördes av bibliotekarien, utan olägenhet borde kunna uppdragas åt en befattningshavare i lägre löneställning än B 21. Enligt de sakkunnigas mening borde det icke möta några svårigheter för styrelsen att för bibliotekariebefattningen förvärva en fullt kompetent och lämplig person, om befattningen placerades i 15:e lönegraden, d. v. s. samma lönegrad till vilken registratorer i statsdepartementen numera hänförs.

Såsom biträde åt bibliotekarien borde enligt de sakkunniga avses ett kanslibiträde (B 7). En befattning såsom kansliskrivare borde följaktligen nedflyttas i kanslibiträdesgraden.

Socialstyrelsen har i anledning av de sakkunnigas förslag rörande personalen å styrelsens bibliotek till en början framhållit, att tillgång till ett välförsett och välordnat bibliotek vore för styrelsen oundgängligen nödvändig. Rörande betydelsen och utvecklingen av styrelsens bibliotek har styrelsen vidare anfört följande.

Ehuru i främsta rummet avsett att tillgodose styrelsens eget litteraturbehov vore biblioteket offentligt och tjänade sålunda även ett mera direkt allmänt intresse. Upprättandet, genom tillkomsten av nationernas förbund, av internationella arbetsorganisationen hade i hög grad inverkat på socialstyrelsens bibliotek, som blivit såväl huvuddepån för den utländska och internationella sociallitteraturen i Sverige som även den förnämsta förmedlaren av motsvarande svenska litteratur till utlandet. Biblioteket syntes vara den med modern social facklitteratur bäst utrustade boksamlingen i Sverige. Dess accessionskatalog upptog för år 1928 1,822 nummer, varav cirka 380 tidskriftsårgångar med över 6,000 häften, mot cirka 2,000 häften ett årtionde tidigare. Tillväxten skedde huvudsakligen genom utbyte mot styrelsens egna publikationer. Biblioteket anlätades i en för en så strängt specialiserad boksamling betydande utsträckning. Förutom av styrelsens egna tjänstemän frekventerades detsamma sålunda av personer, som för fullgörande av tjänsteåligganden eller kommitté- eller andra uppdrag eller ock för egna studier där avlade besök eller begärde boklån. Antalet boklån och studiebesök hade under det sista året företett en avsevärd stegring. Dylika lån begärdes icke sällan av universitetsbiblioteken och hade även gått till utlandet.

Beträffande styrelsens arkiv och förrådet av styrelsens publikationer har socialstyrelsen framhållit, att arkivbildningen vore särdeles kraftig och att styrelsen utgäve ett stort antal skrifter. Då biblioteket även hade att distri-

buera styrelsens nyutkomna skrifter — den ordinarie distributionen omfattade omkring 27,000 försändelser per år — vore dess arbetsböda i nu berörda avseende betydande.

Med hänsyn till den stora betydelsen av styrelsens bibliotek och dess säregna karaktär har styrelsen ansett, att på bibliotekets föreståndare måste ställas stora och speciella kompetensfordringar. Härom yttrar styrelsen vidare följande.

Bibliotekarien borde sålunda förutom vanliga bibliotekstekniska insikter vara väl hemmastadd på socialpolitikens olika områden samt besitta särskild förtrogenhet med den in- och utländska sociala litteraturen. På begäran borde han kunna tillhandagå med mindre utredningar av vad facklitteraturen innehåller rörande särskilda frågor. Han borde även äga så goda språkkunskaper, att han för den viktiga bytes- och upplysningsverksamheten kunde föra korrespondens på de tre främmande huvudspråken. Vidare måste av honom krävas organisationsduglighet samt initiativförmåga för befordrande av bibliotekets intressen ävensom förmåga att i de fall, då åtgärder beträffande biblioteket skulle hänskjutas till styrelsen, inför denna framlägga och motivera sina förslag. Då bibliotekarien hade att förbereda bokinköp och materialanskaffning för biblioteket ävensom att bestämma över bokinbindningen, som under senare tid omfattat 500—700 band per år, bleve hushållningen med de penningmedel, som kunde avses för bibliotekets underhåll, i väsentlig grad beroende av honom.

Med avseende å bibliotekariebefattningens placering i lönegrad har socialstyrelsen — efter erinran, att styrelsen i en år 1918 gjord framställning uttalat, att »det säkerligen vore riktigast att göra denna befattning till en andragradstjänst» (d. v. s. en tjänst närmast motsvarande nuvarande 24:e lönegraden) — förklarar, att styrelsen icke hade anledning att nu efter det sista årtiondets starka sociala utveckling i Sverige och andra länder samt internationella arbetsorganisationens tillkomst frångå denna sin mening. I varje fall ansåge styrelsen sig sålunda böra bestämt frånråda någon nedflyttning av bibliotekarietjänsten i lägre lönegrad.

Vad angår den å biblioteket placerade kansliskrivaren har socialstyrelsen anfört huvudsakligen följande.

Denna befattningshavare hade bland annat att förestå expeditionen och låneverksamheten, att föra diarier och accessionsjournaler samt att biträda vid katalogiseringen. Dessa göromål krävde ej blott goda språkkunskaper utan även vissa specialinsikter. Det syntes uppenbart, att de stegrade anspråken på biblioteket i samband med dess utveckling ökat även ifrågavarande befattningshavares arbetsböda i såväl kvantitativt som kvalitativt hänseende. En försämring av befattningens ställning på löneskalan måste sålunda anses obefogad.

Självfallet bör man icke genom bibliotekariens nedflyttning i lönegrad äventyra bibliotekets möjligheter att på samma sätt som hittills fylla sin uppgift. Utan att vilja underkänna betydelsen av de arbetsuppgifter, vilka tillkomma socialstyrelsens bibliotekarie, anser jag dock, att en viss nedflyttning i lönehänseende av bibliotekariebefattningen utan dylik risk bör kunna äga rum. Förutsättningen härför är emellertid givetvis att, då befatt-

ningen skall tillsättas, till ordinarie innehavare av densamma utses en person, vilken kan förväntas ägna sig åt tjänsten. Jag får alltså ansluta mig till de sakkunnigas förslag. Bibliotekariebefattningen skulle i enlighet härmed komma att nedflyttas till lönegraden B 15. Med genomförandet av detta förslag torde dock, på sätt jag i det följande närmare skall utveckla, få anstå till dess den nuvarande bibliotekarien avgår.

De göromål, vilka tillkomma det hos bibliotekarien anställda biträdet, synas mig icke vara av den art, att de motivera en högre löneställning än den som tillkommer ett kanslibitråde. Jag får därför — med anslutning jämväl i denna del till vad de sakkunniga föreslagit — förorda, att den för biblioteket avsedda kansliskrivarbefattningen utbytes mot en kanslibiträdes-tjänst.

I den vid 1912 års riksdag beslutade staten för socialstyrelsen upptogs en befattning såsom bibliotekarie och registrator för styrelsen i dess helhet med avlöning enligt dåvarande första normalgraden. Kassörsgöromålen i styrelsen uppdrogos åt en å tredje byrån placerad aktuarie. I skrivelse den 23 oktober 1918 hemställde emellertid socialstyrelsen bland annat, att registrators- och kassörsgöromålen skulle skiljas från bibliotekarietjänsten, respektive nämnda aktuarietjänst samt överlämnas åt en särskild registrator och kassör, för vilket ändamål styrelsen föreslog inrättande av en ny tjänst av dåvarande första normalgraden. Med anledning av denna framställning föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1919 års riksdag, att för de löpande kassörs- och registratorsgöromålen hos styrelsen skulle inrättas en befattning såsom kvinnligt biträde av dåvarande tredje graden, motsvarande nuvarande kansliskrivartjänst. Denna framställning bifölls av riksdagen. I överensstämmelse härmed har från och med år 1920 såsom registrator och kassör för socialstyrelsen i dess helhet tjänstgjort ett å sjätte byrån placerat ordinarie kvinnligt biträde av förutvarande tredje graden, respektive en å samma byrå placerad ordinarie kansliskrivare.

*Registratorm
och
kassören.*

Å registratorskontoret fördelas de inkomna ärendena å de olika byråerna, varjämte å kontoret föres diarium över inkomna skrivelser från Kungl. Maj:t och ämbetsverken.

Rörande medelsförvaltningen har socialstyrelsen meddelat följande föreskrifter. Ekonomiska ärenden handläggas, där de röra styrelsens egen ekonomi, å sjätte byrån samt eljest å den byrå, till vars verksamhetsområde ärendet hör. Utbetalning av medel för styrelsens räkning sker endast efter anordningsbeslut, fattat i den ordning styrelsens instruktion föreskriver. Anordningsbeslut skall ange den riksstats- eller räkenskapstitel, varå utgiften bör i räkenskaperna avföras. Beslutet undertecknas av generaldirektören och föredraganden eller, efter generaldirektörens bemyndigande, av föredraganden ensam samt kontrasigneras av kassören. Efter anordningsbeslutets fattande skola snarast möjligt åtgärder vidtagas för medlens utbetalande; och skall samtidigt med utbetalningen behörig bokföring verkställas i enlighet med det räkenskapsformulär, som är eller kan bliva fastställt. Avlöningslistorna upprättas av kassören.

I övrigt åligger det kassören huvudsakligen att handhava styrelsens räkenskaps- och kassaväsen, att vid behov upprätta förslag till rekvisition av

avlöningsmedel och andra erforderliga medel samt ur räkenskaperna uppvisa beloppet av befintlig behållning, att uppbära och i enlighet med anordningsbeslut till vederbörande utbetala nyssnämnda medel ävensom däröver föra böcker samt i föreskriven ordning avgiva redovisning, att till siffran granska samt för vederbörande tjänsteman framlägga de räkningar och andra handlingar, som för utbetalning erfordra godkännande, att uppbära, redovisa och inleverera föreskrivna pensionsavgifter samt att föra förteckning över styrelsens inventarier.

Sekreteraren å sjätte byrån har att i egenskap av föredragande i ärenden rörande styrelsens ekonomi bland annat föra eller låta föra kontrollbok över utfärdade checker samt vid varje månads början kontrollera kassörens uppgifter rörande bankbehållningen genom jämförelse med inkommande besked från Sveriges riksbank, att minst en gång i varje månad å olika tider verkställa inventering av styrelsens kassa samt däröver upprätta instrument, vilket skall intagas i styrelsens protokoll, samt att bevaka hos styrelsen förvarade värdehandlingar.

Besparingssakkunniga hava anfört, att ett genomförande av sakkunnigas förslag angående anlitande av postgirorörelsen för utbetalande av statsbidrag genom socialstyrelsen tydligen skulle medföra en ej oväsentlig lättnad i kassörens arbete. Jämväl räkningar syntes enligt de sakkunniga i allmänhet kunna likvideras över postgirot. De sakkunniga hava emellertid icke ansett nu berörda förhållanden böra medföra någon sänkning i kassörens löneställning. Å andra sidan hava de sakkunniga icke funnit sig kunna giva sin anslutning till ett under hand uttalat önskemål om registrators- och kassörsbefattningens placering i lönegraden B 14, till vilken vid de senaste årens riksdagar hänförts vissa registratorstjänster i centrala ämbetsverk. Omfattningen av de å registrators- och kassörskontoret förekommande göromålen hade nämligen enligt de sakkunniga icke synt motivera en dylik högre löneställning för socialstyrelsens registrator. Att märka vore därvid särskilt, att ärendenas registrering till väsentlig del utfördes å de olika byråerna, vilka bland annat av denna anledning samtliga utrustats med kansliskrivare.

Socialstyrelsen har beträffande registrators- och kassörstjänsten anfört i huvudsak följande.

Till de sakkunnigas förslag om anlitande av postgirorörelsen för angivna ändamål hade styrelsen ställt sig tveksam. Därom vore styrelsen emellertid övertygad, att ett genomförande av det utav de sakkunniga förordade systemet i varje fall icke komme att medföra någon avsevärd lättnad i kassörens arbete. Förslaget kunde alltså icke åberopas såsom skäl emot den ifrågasatta höjningen av kassörens löneställning och än mindre till förmån för en sänkning.

Såsom framginge av de utav styrelsen beträffande medelsförvaltningen i verket givna föreskrifterna, vore de på kassören ankommande göromålen av såväl mångskiftande som kvalificerad beskaffenhet. På grund av den ekonomiska risk, som handhavandet av penningmedel och räkenskaper alltid medförde, vore innehavandet av kassörstjänsten otvivelaktigt förenat med större ansvar än det som i allmänhet åtföljde en kansliskrivartjänst. Vad kassörrelsens omfattning anginge, förtjänade framhållas, att enbart de kassören åliggande göromål, som avsåge uträkningen och utbetalningen av avlöningar till socialstyrelsens och yrkesinspektionens befattningshavare å tillhoppa omkring 1,000,000 kronor samt utbetalandet av statsbidrag till sjukkassor m. m.

ä sammanlagt omkring 4,000,000 kronor måste anses innebära ett synnerligen krävande och omfattande arbete. Även kunde nämnas, att kassören hade att verkställa stämpelbeläggning i ganska stor utsträckning. Sälunda hade summan av försålda stämplat under år 1928 uppgått till omkring 26,000 kronor, av vilka den ojämförligt största posten vore fördelad på belopp växlande mellan 1 och 8 kronor.

Vid en jämförelse mellan ifrågavarande registrators- och kassörstjänst samt vissa andra liknande tjänster, vilka hänförts till lönegraden B 14, syntes framgå, att förstnämnda tjänst med hänsyn till såväl verksamhetens omfattning som göromålets kvalificerade beskaffenhet och därmed förenat ansvar rättvisligen borde tillerkännas *minst* lika hög lönegradsplacering som de senare.

I anledning av de sakkunnigas förslag om bibehållande av registrators- och kassörsbefattningen hos socialstyrelsen i lönegraden B 11 har *Föreningen kvinnor i statens tjänst* i sin förut omförmälda skrift — under hänvisning till att registratorstjänsterna inom vissa andra centrala verk nyligen placerats i lönegraden B 14 samt under särskilt framhållande av de med ifrågavarande befattning inom socialstyrelsen förenade omfattande kassörsgöromålen — hemställt, att även sistnämnda befattning måtte hänföras till lönegraden B 14.

Enligt vad som framgår av den lämnade redogörelsen för ifrågavarande befattningshavares tjänsteåligganden ävensom av vad socialstyrelsen i denna del anfört äro med tjänsten såsom registrator och kassör i styrelsen förenade åtskilliga jämförelsevis krävande göromål samt ett icke obetydligt ekonomiskt ansvar. I likhet med socialstyrelsen anser jag därför, att en uppflyttning av befattningen till högre lönegrad nu bör äga rum. I sådant hänseende får jag — i enlighet med vad socialstyrelsen och *Föreningen kvinnor i statens tjänst* hemställt — förorda, att befattningen hänföres till lönegraden B 14, i vilken lönegrad under senaste år placerats bland annat registratorstjänsterna i generaltullstyrelsen och statskontoret.

Departements-
chefen.

Socialstyrelsens vaktpersonal utgöres av 1 ordinarie förste expeditionsvakt (B 7), 2 ordinarie expeditionsvakter (B 5) och 2 extra ordinarie expeditionsvakter i 5:e lönegraden. Beträffande denna personal hava besparings-sakkunniga icke föreslagit någon ändring. Även jag får föreslå, att densamma bibehålles oförändrad.

Vaktpersonal.

I detta sammanhang torde jag få till behandling upptaga ett med socialstyrelsens organisationsfråga sammanhängande spørsmål, vilket emellertid icke behandlats av besparings-sakkunniga. Jag åsyftar här den vid flera tillfällen diskuterade men ännu icke slutgiltigt avgjorda frågan angående uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster inom socialstyrelsen, vilka tidigare tillhört den s. k. andra normalgraden och vilka vid det nu gällande lönereglementets genomförande placerades i 15:de, motsvarande nuvarande 24:de lönegraden.

Sekreterar-
befattningar-
nas placering
i lönegrad.

I anledning av erhållet uppdrag framlade *allmänna civilförvaltningens löne-nämnd* i utlåtande den 9 november 1923 förslag till fördelning av de förutvarande andragradstjänstemännen på lönegraderna B 24 och B 26. Såsom

Allmänna
principer för
lönegrads-
placeringen.

grund för denna fördelning angav lönenämnden vissa allmänna synpunkter. Efter att hava erinrat om behandlingen av frågan om sekreterarbefattningarnas vid kommunikationsverken placering i lönegrad anförde lönenämnden därom följande.

Man finge icke utan vidare utgå därifrån, att varje befattning, som uppfyllde de utav kommunikationsverkens lönekommitté uppställda fordringarna i fråga om innehavarens teoretiska utbildning — högre examen på det juridiskt-administrativa området eller därmed jämförlig kompetens — och ställning såsom byråchefs närmaste man borde uppflyttas i lönegrad. För att en dylik åtgärd skulle äga rum, syntes utöver nämnda kvalifikationer i avseende å tjänstens innehavare böra fordras, att de uppgifter, vilka vore förenade med befattningen, i viss mån närmade sig dem, som eljest tillkomme en byrådirektör. Härvid syntes särskilt avseende böra fästas vid det förhållandet, huruvida med en befattning vore förenad föredragnings-skyldighet med ledamots ansvar i vederbörande verksstyrelse. Förekomme en dylik skyldighet i större omfattning och beträffande ärenden av mera krävande art, syntes i allmänhet tjänsten vara av beskaffenhet att böra hänföras till den högre lönegraden. Enahanda syntes ock vara förhållandet i fråga om tjänst, med vilken vore förenad föreståndarskap direkt under verkchefen för en mera betydande avdelning av verket, dock under förutsättning tillika, att för tjänstens behöriga skötande måste fordras högre teoretisk utbildning, i allmänhet grundad på specialstudier. En dylik högre tjänsteställning syntes även undantagsvis kunna anses befogad för vissa tjänster, vilka visserligen icke kunde hänföras till någon av nyss antydda kategorier men dock med hänsyn till särskilda kvalifikationer och krävande arbetsuppgifter vore att anse såsom fullt jämförliga med sådana tjänster, som förut nämnts.

Vid behandling av nu förevarande spörsmål i statsverkspropositionen till 1925 års riksdag, under för flera huvudtitlar gemensamma frågor, avdelning II, sid. 6—7, förklarade sig föredragande departementschefen (finansministern) icke finna skäl till erinran mot de fordringar, som av lönenämnden uppstälts.

1925 års riksdag förklarade sig också i sin skrivelse i ämnet, nr 38, icke hava något att erinra mot nämnda fordringar, dock att riksdagen ansåge, att hänsyn jämväl borde tagas till huruvida oavvisligt behov för vederbörande ämbetsverk kunde anses föreligga, att tjänstemän, varom fråga vore, bereddes förbättrad löneställning.

Vad angår befattningarna inom socialstyrelsen föreslog allmänna civilförvaltningens lönenämnd i sitt berörda utlåtande den 9 november 1923, att allenast sekreterarbefattningen å första byrån samt förste byråingenjörstjänsten å byrån för arbetarskyddsärenden måtte hänföras till 16:e, d. v. s. nuvarande 26:e lönegraden.

I utlåtande över lönenämndens förslag anförde socialstyrelsen, att en uppdelning av ifrågavarande tjänster på olika grader icke syntes ur någon synpunkt lämplig eller önskvärd. Den mångskiftande beskaffenheten av styrelsens arbetsuppgifter hade inom styrelsens samtliga byråer nödgat till en viss uppdelning av ärendenas handläggning, så att jämväl innehavarna av

Placeringen
av social-
styrelsens
befattningar.

Allmänna civil-
förvaltningens
lönenämnd.

förutvarande andragsgradstjänster finge i avsevärd mån självständigt handlägga vissa ärendesgrupper. Detta ägde sålunda full tillämpning å bland annat sekreterarna på styrelsens andra och sjätte byråer, beträffande vilka båda befattningshavare dessutom gällde, att de skulle äga högre juridisk utbildning. På grund av det sålunda anförda hemställde styrelsen, att samtliga förutvarande andragsgradstjänster, d. v. s. förutom de fyra sekreterartjänsterna och byråingenjörsbefattningen, tre försteaktuarietjänster, måtte hänföras till 16:e lönegraden. I en till Kungl. Maj:ts ingiven skrivelse erinrade sekreterarna å andra och sjätte byråerna, att för erhållande av den sekreterarbefattning, som av lönenämnden föreslagits till uppflyttning, allenast erfordrades avlagd filosofie kandidatexamen eller kansliexamen, medan såsom kompetens för förstnämnda båda sekreterarbefattningar fordrades att hava domarkompetens ävensom praktisk juridisk och administrativ erfarenhet. De erfarenheter, som lönenämnden anförte till stöd för förslaget att placera sekreterartjänsten å första byrån i 16:e lönegraden, kunde i lika hög grad åberopas för övriga nyssnämnda befattningar. Dessa sekreterares arbetsuppgifter vore nämligen ingalunda av mindre kvalificerad beskaffenhet, och föredragningskyldighet, självständigt arbete och ställföreträderskap för byråchef förekomme i fråga om samtliga dessa befattningar.

Sedan lönenämnden anbefallts att avgiva nytt utlåtande i frågan, föreslog lönenämnden i skrivelse den 27 september 1924 med hänsyn särskilt till de kvalifikationer, som måste ställas på innehavaren av befattningen såsom sekreterare och inspektörsassistent å styrelsens byrå för sjukkasseväsendet i och för beredning av ärenden av försäkringsteknisk natur, att jämväl denna befattning måtte uppflyttas.

Förslag i denna fråga framlades för 1925 års riksdag. Därvid anförde *föredragande departementschefen*, att han ansett sig böra föreslå uppflyttning jämväl av övriga båda sekreterarbefattningar hos styrelsen. De kompetensfordringar och de krav på kvalificerat arbete, som lönenämnden principiellt uppställt för uppflyttning till lönegraden B 26, syntes departementschefen vara i lika hög grad för handen beträffande sålunda avsedda båda befattningar.

1925 års
riksdag.

Statsutskottet vid 1925 års riksdag föreslog, med reservation av 10 ledamöter, att riksdagen icke måtte bifalla departementschefens förslag. I motiven för detta yrkande erinrade utskottet om att enligt ett av den s. k. statens besparingskommitté avgivet förslag beträffande ordnandet av socialförsäkringen vissa förändringar i socialstyrelsens organisation vore ifrågasatta. Vid sådant förhållande och då med all sannolikhet denna fråga inom den närmaste framtiden syntes komma att upptagas till prövning, hade utskottet ansett mindre lämpligt att då företaga någon ändring i andragsgradstjänstemännens lönegradsplacering, utan syntes spørsmålet därom böra avgöras först i samband med organisationsfrågan. I *riksdagsdebatten* i frågan vitsordades, att inom vederbörande avdelning av statsutskottet allmänt ansetts, att Kungl. Maj:ts förslag bort bifallas men att inom statsutskottet in

pleno uppstått olika meningar, varför det hela resulterat i att man uppskjutit saken under hänvisning till besparingskommitténs förslag. Tillika vitsordades, att det beträffande vissa befattningar, nämligen två av sekreterarna, närmast de å tredje och sjätte byråerna, inom statsutskottet enhälligt ansetts, att uppflyttning borde ske. I fråga om sekreteraren å första byrån vore saken mera oviss; visserligen krävdes av honom ej så stor formell kompetens men väl reella kvalifikationer, eftersom byrån vore den mest arbetstungda och den, som handlade de viktigaste ärendena. Frågan om sekreteraren på andra byrån ansågs tydligen vara mest tveksam. *Riksdagen* biföll emellertid utskottets förslag, vadan frågan då förföll.

Senare framställningar.

Socialstyrelsen har sedermera ånyo framfört förslag i frågan. I skrivelse den 5 september 1925 hemställde sålunda socialstyrelsen, att de fyra sekreterartjänsterna och förste byråingenjörsbefattningen måtte uppflyttas till lönegraden B 26. Som skäl för detta förslag anförde socialstyrelsen bland annat, att det måste anses i hög grad obilligt att ifrågavarande tjänstemän skulle år efter år kvarhållas i lägre lönegrad än den, vartill de på grund av sin befattnings och det därmed förenade arbetets kvalitet vore berättigade, helst som ingen anledning funnes att antaga, att en överflyttning av dessa tjänstemän till annat ämbetsverk i sammanhang med överflyttning dit av vissa av socialstyrelsens nuvarande arbetsuppgifter skulle medföra någon sänkning av de krav, som nu ställdes på deras kompetens. Vid behandling i statsrådet den 19 mars 1926 (proposition nr 214 1926) av socialstyrelsens berörda hemställan framhöll föredragande *departementschefen* — under hänvisning till den då pågående utredningen rörande åstadkommande av besparingar inom statsförvaltningen — att denna utredning i sinom tid torde komma att utsträckas till granskning av socialstyrelsens organisation. Vid sådant förhållande fann *departementschefen* för sin del icke lämpligt att då till prövning upptaga spörsmålet om placering i högre lönegrad av berörda befattningar.

I skrivelse den 15 september 1926 förnyade *socialstyrelsen* sin ifrågavarande framställning. I denna skrivelse framhöll socialstyrelsen, att de sedan längre tid pågående besparingsutredningarna inom statsförvaltningen icke utgjort hinder för uppflyttning till lönegraden B 26 av tjänstemän i förutvarande andra normalgraden hos ett flertal andra ämbetsverk. Den föreslagna uppflyttningen av ifrågavarande fem tjänstemän skulle medföra en höjning av det ordinarie anslaget till socialstyrelsen med omkring 5,000 kronor.

Vid anmälan i proposition den 11 mars 1927 (nr 199) av sistnämnda framställning anförde föredragande *departementschefen*, att han, då besparingsutredningen ännu icke till granskning upptagit frågan om socialstyrelsens organisation, icke funne sig kunna tillstyrka, att styrelsens föreliggande förslag i berörda hänseende då företoges till avgörande.

1926 års besparingsakkunniga hava i sitt här förevarande betänkande visserligen diskuterat frågan om utbyte mot lägre befattning av vissa av

ifrågavarande tjänster men däremot icke, sedan sadant utbyte ansetts icke böra föreslås, behandlat lönegradsplaceringen vare sig för dessa eller övriga ifrågavarande befattningar. I överensstämmelse med den uppfattning, som enligt vad nyss nämnts kom till uttryck vid behandlingen av socialstyrelsens åren 1925 och 1926 gjorda framställningar i ämnet, synas emellertid dessa framställningar nu böra företagas till slutlig prövning. En särskild anledning att i sammanhang med besparingsförslaget behandla denna fråga ser jag däri, att motsvarande förfaringssätt tillämpats i fråga om kommerskollegium. Jag har förut erinrat, att Kungl. Maj:t tidigare denna dag beslutat avlåta proposition till riksdagen angående anslag till kommerskollegium m. m., vilken proposition väsentligen bygger på ett av besparingssakkunniga avgivet betänkande. Jämväl i fråga om sistnämnda ämbetsverk förelåg sedan flera år fråga om de förutvarande andragsgradstjänstemännens lönegradsplacering, men icke heller i sitt utlåtande rörande detta ämbetsverk upptog besparingssakkunniga frågan härom till behandling. Sedan har emellertid kommerskollegium i sitt yttrande över besparingsbetänkandet förnyat sitt yrkande om uppflyttning till 26:te lönegraden av vissa befattningar hos ämbetsverket. På departementschefens hemställan har också Kungl. Maj:t föreslagit, att innehavarna av fyra sekreterartjänster ävensom av en befattning såsom sjöteknisk konsulent skola placeras i lönegraden B 26.

Jag anser således, att jämväl för socialstyrelsens del frågan om andra-gradstjänstemännens placering nu bör företagas till prövning. Vid denna prövning bör tydligen det avgörande vara beskaffenheten av varje särskild av ifrågavarande tjänster och de kvalifikationer, som krävas av dess innehavare. I detta hänseende vill jag erinra, att redan *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* år 1924 ansåg, att tre av befattningarna, nämligen de såsom sekreterare å första byrån, förste byråingenjör å andra byrån samt sekreterare och inspektörsassistent å tredje byrån, vore av beskaffenhet att böra uppflyttas. Till dessa lades i förslaget till 1925 års riksdag övriga båda ifrågavarande befattningar.

Vid bedömande av förevarande fråga torde i sakens nuvarande läge närmast böra undersökas, huruvida befattningarna kunna anses jämförliga med de tjänster inom kommerskollegium, vilkas uppflyttande till lönegraden B 26 förut i dag föreslagits. I detta hänseende vill jag erinra, att *allmänna civilförvaltningens lönenämnd*, som år 1923 föreslog dylik uppflyttning, beträffande de tre *sekreterartjänster inom kommerskollegium*, som jämte en nyupprättad befattning avses med nyssnämnda förslag, som skäl härför åberopade, bland annat, att två av dessa sekreterare hade att i egenskap av sektionschefer utöva närmaste förmanskapet å var sin sektion å olika av kollegii byråer samt att i första hand ansvara för arbetets behöriga gång å sektionen. Detsamma gällde i motsvarande delar den tredje av nämnda sekreterare. Dessutom hade åt dem uppdragits att avgöra särskilda grupper av ärenden ävensom att såsom adjungerade ledamöter föredraga vissa slag av mål. Vad angår *sekreterarbefattningarna inom socialstyrelsen* anförde lönenämnden, att samtliga sekreterare i främsta rummet hade att biträda vederbörande byråchef med vanliga sekreterargöromål men att åtminstone åt vissa av dem jämväl uppdragits en del mera självständiga arbetsuppgifter. Detta

Jämförelse med till uppflyttning föreslagna befattningar i kommerskollegium.

syntes i främsta rummet gälla sekreterarbefattningen å byrån för sociala frågor i allmänhet, där handläggningen av förekommande ärenden på grund av dessas mängd och synnerligen mångskiftande beskaffenhet plägade fördelas mellan byråchefen och sekreteraren. Då byråchefen å denna byrå tillika vore arbetsförmedlingsinspektör och i denna egenskap hade att företaga tjänsteresor, finge sekreteraren å byrån relativt ofta inträda som hans vikarie. Vad angår sekreteraren, tillika inspektörsassistenten å byrån för sjukkasseeväsendet, vilken befattningshavare bör äga behörighet för anställning såsom aktuarie vid livförsäkringsbolag, hade denne förutom andra åligganden jämväl att bereda förekommande ärenden av försäkrings-teknisk natur, vilka vore förknippade med byråns verksamhet i avseende å sjukkassor och understödsföreningar. Efter en redogörelse för de arbetsuppgifter, som tillkomme övriga ifrågavarande befattningshavare, anförde lönenämnden, att nämnden beaktat föreliggande förslag om obligatorisk sjukförsäkring och om inskränkning av socialstyrelsens statistiska arbete och att med hänsyn härtill samt till de arbetsuppgifter, som tillkomme de särskilda befattningshavarna, lönenämnden ansett sig böra förorda uppflyttning allenast av den sekreterarbefattning, som tilldelats byrån på sociala frågor i allmänhet samt förste byråingenjörstjänsten å byrån för arbetarskyddsärenden.

Sedan *socialstyrelsen* i avgivet yttrande vidhållit sin framställning om uppflyttning jämväl av övriga andragsgradstjänstemän, anförde allmänna civilförvaltningens lönenämnd i sitt yttrande den 27 september 1924, att nämnden efter närmare undersökning av de ämbetsuppgifter, som ålåg sekreteraren å sjukkassebyrån (tredje byrån), funnit, att med hänsyn till de kvalifikationer, som måste ställas på ifrågavarande befattningshavare i och för beredning av ärenden av försäkrings-teknisk natur, nämnden ansett sig böra tillstyrka uppflyttning av befattningen.

I en inom socialstyrelsen upprättad promemoria, som förelåg vid ärendets behandling vid 1925 års riksdag, redogöres närmare för de uppgifter, som tillkomme de befattningshavare, vilka icke av lönenämnden föreslagits till uppflyttning.

I fråga om *sekreteraren å arbetarskyddsbyrån* hänvisas i promemorian bland annat till att närmast under denna byrå sorterade den statliga yrkesinspektionen med ett stort antal befattningshavare samt att byråchefen, som tillika vore yrkesöverinspektör, till följd av arbetsuppgifternas omfattning måste i stor utsträckning överlämna ärendena till självständig beredning av sina underlydande. Å sekreteraren ankomme därvid att bereda de ärenden inom byråns verksamhetsområde, som vore av övervägande juridisk eller administrativ innebörd samt att deltaga i handläggningen av övriga där förekommande ärenden, i den mån de innehölle moment av dylik art. Särskilt betydelsefull vore hans medverkan vid de oftast juridiskt invecklade besvärsmålen samt vid avfattningen av de säkerhetsföreskrifter, som plägade utfärdas. Jämväl det största antalet personal- och ekonomiska ärenden hade sekreteraren att på mera självständigt sätt handlägga, ehuru rent formellt föredragningskyldighet därutinnan icke föreläge för honom. Under de tjänsteresor, som byråchefen i sin egenskap av yrkesöverinspektör hade att i stor utsträckning företaga, inträdde sekreteraren som hans ställföreträdare. Vad angår *sekreteraren å sjätte byrån*, d. v. s. byrån för lag- och administrativa ärenden, har styrelsen i promemorian framför allt åberopat, att med hänsyn till de betydande arbetsuppgifter, som åvilade byråchefen, och för att bereda honom möjlighet att mera odelat ägna sig åt större lagstiftningsarbeten, sekreteraren alltifrån byråns tillkomst i dess nuvarande organisation erhållit generellt uppdrag att förutom sina andra åligganden med ledamots-

ansvar i styrelsen föredraga ärenden rörande verkets organisation, personal, ekonomi och inventarier. Dessutom hade åt sekreteraren anförtrofts att föredraga lagstiftnings-, besvär- och andra frågor inom vissa speciella områden. Då byråchefen årligen i avsevärd omfattning deltog i internationella konferenser och sammanträden i utlandet, tjänstgjorde sekreteraren såsom vikarie å byråchefsbefattningen. Vad slutligen angår den *förste byråingenjören å arbetarskyddsbyrån* åberopade socialstyrelsen i sin promemoria framför allt de särskilda kvalifikationer i fråga om teknisk utbildning, som erfordrades, och de krävande arbetsuppgifter beträffande utredningar och övervakning av gällande föreskrifters tillämpning, som ankomme å honom.

Vid den prövning, som jag på grundval av det sålunda föreliggande materialet och besparingssakkunnigas i det föregående återgivna betänkande ägnat frågan om placering i lönegrad av de fyra sekreterarna samt förste byråingenjören hos socialstyrelsen, har jag kommit till det resultatet, att jag anser allenast två av sekreterarbefattningarna, nämligen de å första och tredje byråerna, vara av den beskaffenhet, att jag kan föreslå uppflyttning till lönegraden B 26. Dessa båda befattningar ansågos, såsom förut nämnts, redan av allmänna civilförvaltningens lönenämnd i dess åren 1923 och 1924 avgivna betänkanden vara av beskaffenhet att böra uppflyttas. Beträffande de skäl, som tala för en dylik åtgärd, kan jag inskränka mig till att hänvisa till vad som anförts under ärendets tidigare behandling. Här må endast tilläggas, att arbetet å styrelsens första byrå på grund av tidsförhållandena är stätt i ständig utveckling och att därmed följer, att de arbetsuppgifter, som ankomma å den på byrån placerade sekreteraren, jämväl ökas såväl till omfattning som i fråga om de krav de ställa å vederbörandes kompetens. Vad åter angår befattningen såsom sekreterare å styrelsens sjukkassebyrå, har den fortsatta erfarenheten givit vid handen, att den försäkringstekniska behandling av frågor rörande sjukkassor och understödsföreningar, som är denne sekreterares huvudsakliga uppgift och som i allmänhet måste fullgöras på hans ansvar, är av största betydelse för en sund utveckling av sjukkasserörelsen och understödsföreningsväsendet. Den rådande tendensen att genom sammanslutning av sjukkassor till större enheter konsolidera och utveckla rörelsen medför skärpta krav på sjukkassebyråns arbete. Det är av största vikt, till undvikande av förluster för de försäkrade, att planerna för dylika sammanslutningar underkastas noggrann prövning ur försäkringsteknisk synpunkt.

Vad däremot beträffar sekreterarbefattningen å styrelsens sjätte byrå eller lag- och administrativa byrån må erinras, att besparingssakkunniga haft under övervägande befattningens nedflyttning till notariatjänst, ehuru de sakkunniga slutat med att icke framställa förslag i dylikt hänseende. De sakkunnigas uppfattning härutinnan har gendrivits av socialstyrelsen. Jag har också i det föregående uttalat min anslutning till den uppfattningen, att sekreterartjänsten bör bibehållas. Den av de sakkunniga förebrogta utredningen rörande sekreterarens allmänna ställning och arbetsuppgifter synes mig emellertid vara av sådan beskaffenhet, att jag under nu föreliggande omständig-

Departements-
chefen.

heter icke anser mig kunna ifrågasätta en uppflyttning i lönegrad av befattningen

Det motsvarande gäller beträffande befattningen som sekreterare å andra eller arbetarskyddsbyrån. Särskilt med hänsyn till att de frågor av mera invecklad juridisk beskaffenhet, som kunna möta inom byråns arbetsområde, kunna och även pläga hänskjutas till behandling av styrelsens lagbyråchef, synes mig tillräcklig anledning för närvarande icke föreligga till en uppflyttning i lönegrad av ifrågavarande sekreterare. Visserligen bör i detta sammanhang beaktas den ändrade form för behandling av vissa grupper av ärenden, tillhörande fartygsinspektionen, som föreslagits i förenämnda proposition angående anslag till kommerskollegium m. m. Enligt denna proposition skall handläggningen av dylika frågor ankomma på kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt, därvid socialstyrelsen i regel skall företrädas av en tjänsteman å ifrågavarande byrå, nämligen byråassistenten för sjöfartsärenden. I den mån vid denna gemensamma behandling uppkomma spörsmål av juridisk, administrativ eller lagteknisk natur, måste dock en skolad jurist inom styrelsen, och då närmast sekreteraren å arbetarskyddsbyrån, delta i handläggningen. Med hänsyn till denna utvidgning av sekreterarens arbetsuppgifter skulle liknande skäl som i fråga om byråassistenten kunna åberopas till stöd för uppflyttning till lönegraden B 26 jämväl av sekreterartjänsten. Emellertid synes det mig icke lämpligt att, innan den föreslagna organisationen trätt i kraft och erfarenheterna av densamma hunnit inhämtas, vidtaga en dylik åtgärd.

Vad slutligen angår förste byråingenjörsbefattningen å arbetarskyddsbyrån har jag, särskilt med hänsyn till vad besparingsakkunniga såsom resultat av sitt granskningsarbete anfört rörande ifrågasatt utbyte därav mot en tjänst av lägre grad, icke funnit mig böra föreslå uppflyttning i lönegrad.

Den merkostnad, som skulle föranledas av bifall till vad jag nu förordat beträffande sekreterartjänsternas placering i lönegrad, kan beräknas uppgå till omkring 2,000 kronor om året, varmed alltså den genom omorganisationen vunna besparingen skulle komma att minskas.

Sammanfattning
m. m.

Till sammanfattning av det i det föregående anförda ber jag att få nämna följande.

Det ordinarie
anslaget till
social-
styrelsen.

Den nu gällande *ordinarie staten* för socialstyrelsen är av följande utseende.

Stat.

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	285,000
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	5,000
Arvoden å 1,000 kronor till två fullmäktige	2,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	25,400
Summa kronor	317,400

Antalet *ordinarie befattningar* är för närvarande bestämt sålunda:

	Lönegrad.
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
5 byråchefer	B 30
3 förste aktuarier	B 24
1 förste byråingenjör	B 24
3 sekreterare	B 24
1 sekreterare och inspektörsassistent	B 24
4 aktuarier	B 21
1 bibliotekarie och arkivarie	B 21
1 byråingenjör	B 21
7 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
8 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
12 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

Med avseende å *ordinarie befattningar* i socialstyrelsen har jag i det föregående föreslagit *följande förändringar*:

uppförande å styrelsens *ordinarie stat* av ytterligare en byråchef i lönegraden B 30 (femte byrån), av en byråassistent i lönegraden B 26 (andra byrån) samt av ytterligare ett kontorsbiträde i lönegraden B 4 (andra byrån);

uppflyttning från lönegraden B 24 till lönegraden B 26 av en sekreterare (första byrån) och sekreteraren och inspektörsassistenten (tredje byrån) samt från lönegraden B 11 till lönegraden B 14 av den såsom registrator och kassör tjänstgörande kansliskrivaren;

utbyte av en aktuarietjänst i lönegraden B 21 med placering på tredje byrån mot en notariebefattning i samma lönegrad;

indragande av en aktuarie i lönegraden B 21 (femte byrån) samt av två kontorsbiträden i lönegraden B 4, därav ett från och med den 1 januari 1930 och ett från och med den 1 juli 1930 (tredje byrån); samt

indragande av en bibliotekarie och arkivarie i lönegraden B 21 och en kansliskrivare i lönegraden B 11 samt uppförande i deras ställe på styrelsens *ordinarie stat* av en bibliotekarie och arkivarie i lönegraden B 15, respektive av ett kanslibitråde i lönegraden B 7.

Uppförandet å *ordinarie stat* av ifrågavarande befattningar sasom byråchef, byråassistent och kanslibitråde torde liksom uppflyttningen i lönegrad av de därtill föreslagna befattningarna böra äga rum från och med budgetåret 1929/1930.

Den övertaliga aktuarietjänsten, vilken är besatt med *ordinarie innehavare*, synes lämpligen, på sätt de sakkunniga föreslagit, tills vidare böra kvarstå å den *ordinarie staten*, till vilken bör fogas en anmärkning om att en aktuariefattning i lönegraden B 21 är övertalig och vid inträffande ledighet skall indragas.

Vad angår kontorsbiträdesgraden skall enligt mitt förslag en ny ordinarie tjänst i denna lönegrad inrättas, varemot en befattning i samma lönegrad skall indragas den 1 januari 1930 och ytterligare en den 1 juli 1930. Inom styrelsen äro nu tre kontorsbiträdesbefattningar vakanta. På grund härav synes mig det i ordinarie staten upptagna antalet kontorsbiträdesbefattningar kunna från och med budgetåret 1929/1930 nedsättas från 12 till 11. Dock bör därvid i staten anmärkas, att antalet av nämnda befattningar må utgöra under tiden 1 juli—31 december 1929 13 och under tiden 1 januari—30 juni 1930 12. Jag förutsätter emellertid härvid, att återbesättande av ordinarie kontorsbiträdesbefattningar icke må ske i större utsträckning än att samtidigt 11 kontorsbiträdesbefattningar äro besatta med ordinarie innehavare.

Beträffande den till indragning föreslagna, nu i lönegraden B 21 upptagna befattningen såsom bibliotekarie och arkivarie, å vilken befattning för närvarande finnes ordinarie innehavare, hava de sakkunniga — med hänsyn därtill att nuvarande innehavaren av tjänsten under senare år långa tider åtnjutit ledighet på grund av sjukdom — föreslagit dels att befattningen i lönegraden B 21 skulle från och med budgetåret 1929/1930 överföras till övergångsstat, dels ock att den nyinrättade befattningen i lönegraden B 15 skulle från och med samma tidpunkt få besättas. I den mån innehavaren av bibliotekarietjänsten inträdde i tjänstgöring, borde han enligt de sakkunniga kunna jämlikt socialstyrelsens beprövande tagas i anspråk för förefallande göromål å de statistiska byråerna. Detta förslag anser jag mig icke kunna förorda. Enligt vad jag inhämtat har under de tider, nuvarande bibliotekarien åtnjutit sjukledighet, dennes tjänst pläгат uppehållas av en aktuarie i styrelsen. Med hänsyn till vikten av kontinuitet i bibliotekets skötsel har även under de mellantider, då bibliotekarien varit i tjänst, nämnde aktuarie pläгат förestå biblioteket, medan bibliotekarien tilldelats tjänstgöring å fjärde eller femte byrån. Då enligt mitt förslag en ordinarie aktuariebefattning skall indragas, och alltså en nu tjänstgörande aktuarie blir övertalig, synes det mig lämpligt, att denna anordning tillämpas jämväl framdeles. Med hänsyn därtill vill jag föreslå, att i staten fortfarande upptages en bibliotekarie och arkivarie i lönegraden B 21 men att i en anmärkning angives, att befattningen skall vid inträffande ledighet utbytas mot en likabemämd befattning i lönegraden B 15. Vid sådant förhållande skulle icke erfordras någon befattning å övergångsstat.

Vidkommande kansliskrivargraden innebär mitt förslag, att antalet befattningar skulle minskas dels genom uppflyttningen av den såsom registrator och kassör tjänstgörande kansliskrivaren till högre lönegrad, dels ock genom nedflyttning av det å biblioteket tjänstgörande biträdet till kanslibiträdesgrad. Då två kansliskrivartjänster för närvarande äro vakanta, lär antalet dylika tjänster från och med budgetåret 1929/1930 böra nedsättas från 7 till 5.

I anledning av sistberörda nedflyttning bör samtidigt antalet kanslibiträden ökas från 8 till 9.

För nästkommande budgetår skulle i ömlighet med det anförda den ordinarie personalstaten för socialstyrelsen erhålla följande utseende.

	Lönegrad
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
6 byråchefer	B 30
1 byråassistent	B 26
1 sekreterare	B 26
1 sekreterare och inspektörsassistent	B 26
3 förste aktuarier	B 24
1 förste byråingenjör	B 24
2 sekreterare	B 24
3 aktuarier	B 21
1 bibliotekarie och arkivarie	B 21
1 byråingenjör	B 21
1 notarie	B 21
1 registrator och kassör	B 14
5 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
9 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
11 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

Anm. 1. En aktuarietjänst är övertalig och skall vid inträffande ledighet indragas.

Anm. 2. Befattningen som bibliotekarie och arkivarie i lönegraden B 21 utbytes vid inträffande ledighet mot en likabenämnd befattning i lönegraden B 15.

Anm. 3. Antalet kontorsbiträdestjänster skall utgöra under tiden 1 juli—31 december 1929 13 och under tiden 1 januari—30 juni 1930 12.

Anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* inom den ordinarie staten torde i anslutning härtill för budgetåret 1929/1930 böra beräknas till i avrundat tal 304,500 kronor.

I samband med de år 1926 genomförda personalindragningarna i departementen vidtogs den ändringen i departementens stater, att anslagen till *vikariatsersättningar* uteslötos. Härvid förutsattes, att samtliga vikariatskostnader för uppehållande av ordinarie befattningar skulle bestridas från vederbörande anslag till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Samtidigt uttalades, att man även beträffande de till allmänna civilförvaltningen hörande ämbetsverken borde övergå till samma system, dock ej förrän i samband med de förändringar av staterna i övrigt, vilka kunde föranledas av besparingsarbetets utsträckande till ämbetsverken i allmänhet. I överensstämmelse härmed läser nu, på sätt ock av de sakkunniga ifrågasatts, i staten för socialstyrelsen vikariatsersättningsposten — för närvarande upptagen till 5,000 kronor — böra uteslutas.

Vad angår anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.* torde jag till en början få erinra, att efter förslag till 1926 års riksdag beträffande de olika departementens anslagsposter till avlöningar

till icke-ordinarie befattningshavare från och med budgetåret 1926/1927 vidtagits den förändringen, att dessa poster, som tidigare varit begränsade, erhållit förslagsanslags natur. Anslagen hava därvid specificerats på tre skilda delposter, av vilka två poster, som icke få överskridas, avsetts, den ena för grundavlönningar till extra ordinarie tjänstemän och den andra för extra befattningshavare, tillfällig personal, renskrivning, övertidsersättning m. m. medan från den tredje posten, som beräknades förslagsvis, skulle utgå vad som erfordrades till beredande av avlöningsförhöjningar åt extra ordinarie tjänstemän ävensom enligt gällande författningar uppkommande kostnader för läkarvård jämte läkemedel o. dyl. samt begravningshjälp till sådan personal. Avsikten var härvid att jämväl för övriga nyreglerade verk efter hand genomföra denna omläggning.

Även beträffande socialstyrelsen hava nu de sakkunniga föreslagit en dylik förändring av sättet för beräkningen av ifrågavarande anslagspost. Här förevarande förslag biträder jag. Emellertid vill jag framhålla, att för närvarande endast en mindre del av styrelsens icke ordinarie personal (2 förste amanuenser och 1 amanuens med heltidstjänstgöring, 2 förste amanuenser med halvtidstjänstgöring, 1 kanslibitråde, 1 skrivbiträde samt den sakkunnige för hygieniska frågor) avlönas från berörda post, under det att flertalet icke ordinarie befattningshavare avlönas från det extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet. Härutinnan vill jag förorda sådan ändring, att hädanefter under den ordinarie statens anslagspost till icke-ordinarie befattningshavare upptagas medel för avlöning av samtliga extra ordinarie tjänstemän — dock med undantag för de befattningshavare, vilka avses för styrelsens bränslekontrollerande verksamhet — ävensom av extra befattningshavare i den omfattning, som kan beräknas erforderlig för fullgörande av styrelsens mera stadigvarande arbetsuppgifter. Med anledning härav har jag beräknat berörda post på följande sätt, därvid jag i fråga om beräkningen av avlöningar till extra ordinarie tjänstemän följt samma grunder, som tillämpats vid bestämmandet av motsvarande anslagsposter å departementens stater (jämför 1926 års statsverksproposition, »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» sid. 18 och följande, och riksdagens skrivelse nr 245 år 1926, sid. 11):

		Grund- avlö- ningar	Avlö- nings- förhöj- ningar
		Kronor	Kronor
<i>Extra ordinarie tjänstemän.</i>			
1 förste amanuens med heltidstjänstgöring	i 18:e lönegraden	4,596	336
3 » amanuenser	» » i 17:e »	13,050	738
2 » » » halvtidstjänstgöring	i » »	4,350	246
1 amanuens	» » i 16:e »	2,052	123
3 amanuenser	» » heltidstjänstgöring	i 15:e	11,664 648
2 kanslibiträden	i 7:e »	5,040	312
1 kanslibitråde	i 5:e »	2,208	156
7 kontorsbiträden	i 4:e »	14,364	1,092
10 skrivbiträden	i 2:a »	18,360	600
2 expeditionsvakter	i 5:e »	4,416	312
Summa kronor		80,100	4,563

Extra befattningshavare m. m.

	Kronor
I sakkunnig för ärenden rörande alkoholistvården	3,600
I » i hygieniska frågor	2,000
Skrivhjälp, övertidsersättning m. m.	1,600
	Summa kronor 7,200

I enlighet härmed skulle ifrågavarande anslagspost — med någon avrundning av beloppet till avlöningsförhöjningar — kunna uppföras med följande belopp:

	Kronor
Grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, högst	80,100
Avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän m. m. förslags- vis	4,600
Extra befattningshavare m. m., högst	7,200
	Summa kronor 91,900

Enligt de sakkunnigas, av mig tillstyrkta förslag skall indragas en nu på extra stat uppförd aktuariefattning i lönegraden B 21. Denna befattning innehaves alltsedan år 1920 av en från och med år 1914 hos styrelsen anställd tjänsteman, vilken för närvarande är sysselsatt med statistiska utredningar, sammanhängande med förlikningsmannainstitutionens verksamhet. Billigheten torde kräva, att denne tjänsteman vid aktuariefattningens indragning erhåller anställning hos styrelsen såsom extra ordinarie tjänsteman — närmast med uppgift att fortsätta berörda arbetsuppgifter — förslagsvis såsom förste amanuens med heltidstjänstgöring i 18:e lönegraden. Till mildrande av de svårigheter för de extra ordinarie tjänstemännen, som med denna anordning eljest skulle följa vid övergången till den nya organisationen, synes mig anslagsposten till grundavlöningar till dessa tjänstemän av nyssnämnda anledning *tills vidare* böra ökas med ett belopp av i runt tal 4,000 kronor. Med hänsyn till behovet av amanuensbiträde åt byråassistenten för sjöfartsärenden torde vidare i enlighet med vad jag i det föregående tillstyrkt sistnämnda post böra höjas med 2,000 kronor. På grund härav synes posten till grundavlöningar böra beräknas till (80,100 + 4,000 + 2,000) 86,100 kronor. Inom detta belopp bör socialstyrelsen äga att verkställa de extra ordinarie tjänstemännens lönegradsplacering på sätt befinnes lämpligast. Hinder bör ej heller möta att i stället för extra ordinarie tjänstemän från denna post avlöna extra befattningshavare, till vilka enligt gällande bestämmelser avlöningsförhöjning ej må utgå.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. torde i enlighet härmed böra upptagas till (86,100 + 4,600 + 7,200) 97,900 kronor.

Då någon förändring icke torde böra ifrågakomma beträffande den i staten upptagna anslagsposten å 2,000 kronor till *arvoden å 1,000 kronor till två fullmäktige*, skulle i enlighet med vad sålunda anförts den *ordinarie avlöningsstaten* för socialstyrelsen för budgetåret 1929/1930 erhålla följande utseende.

Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 304,500
» icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 97,900
Arvoden à 1,000 kronor till två fullmäktige	» 2,000
	<hr/>
	Summa kronor 404,400

Det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen torde i enlighet med dessa beräkningar bära för budgetåret 1929/1930 bestämmas till 404,400 kronor. Anslaget skulle alltså komma att höjas med 87,000 kronor.

Det extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet.

Jämte det ordinarie anslaget till socialstyrelsen finnes — såsom förut nämnts — till styrelsens verksamhet anvisat ett extra anslag, vilket för budgetåret 1928/1929 är i riksstaten upptaget med 147,300 kronor. Av de från vissa landsting såsom bidrag till socialstyrelsens bränslekontrollerande verksamhet till statsverket inflytande medlen skola därjämte å nämnda anslag för sagda budgetår uppdebiteras tillhoppa 12,800 kronor. Sammanlagda beloppet av de å anslaget tillgängliga medlen uppgår alltså för innevarande budgetår till 160,100 kronor. Rörande användningen härav har Kungl. Maj:tt föreskrivit, att av anslaget må utgå till avlöningar och vikariatsersättningar åt icke-ordinarie befattningshavare högst 140,100 kronor samt till arvoden åt socialstyrelsens ombud högst 20,000 kronor.

I avseende å den nu från anslagsposten till *avlöningar och vikariatsersättningar åt icke ordinarie befattningshavare m. m.* avlönade personalen har jag i det föregående föreslagit,

dels att följande befattningar bliva ordinarie och förty avlönas från den i ordinarie staten upptagna anslagsposten till ordinarie tjänstemän, nämligen 1 byråchef, 1 byråassistent (hittills placerad i lönegraden B 24) och 1 kontorsbiträde;

dels att följande extra ordinarie och extra personal hädanefter skola avlönas från den i styrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., nämligen 1 förste amanuens i 18:e lönegraden, 1 förste amanuens i 17:e lönegraden och 2 amanuenser i 15:e lönegraden, samtliga med heltidstjänstgöring, 1 amanuens i 16:e lönegraden med halvtidstjänstgöring, 2 kanslibiträden, 7 kontorsbiträden, 9 skrivbiträden, 2 expeditionsvakter samt 1 sakkunnig för ärenden rörande alkoholistvård.

dels ock att följande befattningar skola indragas, nämligen 1 aktuarie, 1 kansliskrivare, 2 kontorsbiträden och 1 skrivbiträde.

På grund härav och i anledning av det i det föregående omförmälda utbytet av befattningen såsom adjungerad ledamot mot en befattning såsom förste aktuarie och en expert skulle nu ifrågavarande anslagspost avses för avlöning och vikariatsersättning åt följande befattningshavare, nämligen dels 1 inspektör, 1 förste byråingenjör, 1 byråingenjör, 1 e. o. underinspektör och 1 e. o. kontorsbiträde, samtliga för ärenden rörande bränslekontroll, dels ock 1 förste aktuarie, 1 expert och 1 notarie. För berörda ändamål erfordras ett belopp av i runt tal 43,500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar och vikariatsersättningar åt icke-ordinarie befattningshavare m. m. synes därför kunna nedsättas från 140,100 kronor till 43,500 kronor.

Till *arvodet åt socialstyrelsens ombud* läres även för nästa budgetår böra beräknas ett belopp av 20,000 kronor.

Också under budgetåret 1929/1930 komma landstingsmedel att upplebiteras å anslaget till ett sammanlagt belopp av 12,800 kronor.

I överensstämmelse med det anförda skulle det extra förslagsanslaget till *socialstyrelsens verksamhet* kunna för budgetåret 1929/1930 i riksstaten upptagas till $(43,500 + 20,000 - 12,800)$ 50,700 kronor. Detta innebär en nedsättning av anslagets belopp med 96,600 kronor.

Då, enligt vad förut angivits, det ordinarie anslaget till socialstyrelsen skulle behöva höjas med 87,000 kronor, kommer den omedelbara anslagsbesparingen enligt förevarande förslag att — fränsett dyrtidstillägg — uppgå till ett belopp av 9,600 kronor.

Vid fullt genomförd organisation skulle besparingen fränsett dyrtidstillägg bliva omkring 23,100 kronor.

Beträffande övergången på ny stat och placering i löneklass m. m. ber jag att få anföra följande.

Övergångs-
bestämmelser
m. m.

I fråga om de två sekreterarbefattningar, vilka föreslagits till uppflyttning från lönegraden B 24 till lönegraden B 26, torde regler böra tillämpas motsvarande dem, som fastställdes i samband med den av 1925 års riksdag beslutade uppflyttningen i lönegraden B 26 av vissa tjänster. Sålunda bör beträffande båda ifrågavarande befattningshavare innehavande fullmakt gälla för den till högre grad uppflyttade befattningen. För båda tjänsterna bör vidare gälla, att vid bestämmandet av den löneklass, vederbörande befattningshavare skall i den högre lönegraden tillhöra, skall så anses som om befattningen redan vid tjänstemannens tillträde till densamma tillhört vederbörande högre lönegrad.

Vad angår den kansliskrivarbefattning, vilken enligt det föregående inrättats för handhavande av registrators- och kassörsgöromålen och som enligt förestående förslag skulle uppflyttas till en befattning såsom registrator och kassör i lönegraden B 14, synes befattningen böra kungöras till ansökan ledig bland styrelsens samtliga ordinarie kansliskrivare. Vid löneklassplacering av den befattningshavare, som erhåller tjänsten, torde avlöningsreglementets allmänna bestämmelser böra komma till användning.

Med avseende å placeringen i löneklass av byråassistenten för sjöfartsärenden och det till hans hjälp avsedda kontorsbiträdet hava 1926 års besparingssakkunniga, såsom framgår av det föregående, föreslagit vissa övergångsbestämmelser, avseende rätt för nuvarande byråassistenten å extra stat och e. o. kontorsbiträdet att, därest vederbörande från och med den 1 juli 1929 skulle bliva ordinarie assistent, respektive kontorsbiträde, få tillgodoräkna föregående extra tjänstgöring utan eljest föreskrivet avdrag av tre år. Vad beträffar byråassistenten utgår detta förslag från att han skulle såsom

ordinarie placeras i lönegraden B 24, d. v. s. i samma lönegrad, till vilken han för närvarande är hänförd. Med hänsyn till den ändrade tjänsteställning, som byråassistenten enligt föreliggande förslag framdeles skall intaga, har jag däremot föreslagit en uppflyttning av assistentbefattningen till lönegraden B 26. Vid sådant förhållande synes mig någon anledning till meddelande av särskild övergångsbestämmelse beträffande byråassistenten icke föreligga. Övervägande skäl synas mig också tala för att icke heller be-
träffande kontorsbiträdet vidtaga en sådan åtgärd.

Vad slutligen beträffar utbytet av aktuarietjänsten å tredje byrån mot en notarietjänst torde den för den nuvarande aktuarien å nämnda byrå utfärdade fullmakten böra från och med den 1 juli 1929 få gälla såsom fullmakt å notarietjänsten.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att i anslutning till vad här föreslagits utfärda de närmare bestämmelser med avseende å ifrågavarande befattningshavares övergång till den ordinarie staten, vilka kunna anses erforderliga.

Hemställan

Under åberopande av vad jag i det föregående i skilda hänseenden anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att antalet ordinarie befattningar i socialstyrelsen skall från och med den 1 juli 1929 vara bestämt på följande sätt:

	Lönegrad.
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
6 byråchefer	B 30
1 byråassistent	B 26
1 sekreterare	B 26
1 sekreterare och inspektörsassistent	B 26
3 förste aktuarier	B 24
1 förste byråingenjör	B 24
2 sekreterare	B 24
3 aktuarier	B 21
1 bibliotekarie och arkivarie	B 21
1 byråingenjör	B 21
1 notarie	B 21
1 registrator och kassör	B 14
5 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
9 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
11 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

Anm. 1. En aktuarietjänst är övertalig och skall vid inträffande ledighet indragas.

Anm. 2. Befattningen som bibliotekarie och arkivarie i lönegraden B 21 utbytes vid inträffande ledighet mot en lika-benämnd befattning i lönegraden B 15.

Anm. 3. Antalet kontorsbiträdestjänster skall utgöra under tiden 1 juli—31 december 1929 13 och under tiden 1 januari—30 juni 1930 12.

dels godkänna det av mig här förordade förslaget till stat för socialstyrelsen, att tillämpas från och med budgetåret 1929/1930;

dels höja det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen, nu 317,400 kronor, med 87,000 kronor till..... kronor 404,400;

dels ock till socialstyrelsens verksamhet för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av kronor 50,700.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Krouprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.